

ELEMENTA LOGICÆ,

In gratiam Studiosæ juventutis in
Academiâ OXONIENSI.

Authore EDOUARDO BRERE-
WOOD, olim Collegij *Aenea-*
nasensis alumno dig-
nissimo.

LONDINI,

Apud IOANNEM BILLIVM
CIO IO CXXVIII.

A
S I
Ac

tiq
me
fui
&
tur
no
tū
pri
re
tise
ca
ern
na

AD FLORENTIS-
SIMAM IUVENTUTEM
Academia OXONIENSIS,
PRÆFATIO.

Veritatem in puteo
latentem non in-
concinnè finxit An-
tiquitas. Nam postquam
mens humana per lapsum
fuit depravata, clarum hoc,
& ab ipso lucis fonte peti-
tum iubar, ulterius sustinere
non potuit, scintillulas tan-
tum & stricturas quasdam
pristinæ suæ puritatis in se
retinuit. Hinc tot exercita-
tissima ingenia in rerum
causis miserè cespitant, & in
errorum scopulos, per cog-
natas rebus apparentias in-

A 3 pingunt.

PRÆFATIO.

pingunt navem : Hinc est, quòd tantæ sint appetitus à recto, intellectus à vero deviationes : hinc est, quòd veritatis lucem non amisimus pot u; quã retinemus. Huic tam periculoso morbo plures plura excogitârunt medicamina, sed cò infelicius, quò remedia plerumque tardiora sint quàm mala, & expeditiores hi medici in luctum fuerint quàm in medelam, ut qui misereri magis nôrint humanę fortis, quàm nostræ imbecillitati suppetias ferre.

Atque hic de omni remedio conclamatum putâssent mortales, nisi mentem nostram tot modis læsam & impe-

PRÆFATIO.

impetitam, in se recepisset
 Logica resarciendam: quæ
 cum rationem de curuli suo
 deturbatam, & falsitatum
 inquinamētis foedissimè de-
 formatam cerneret, nullum
 non movebat lapidem, quò
 huic, divinæ auræ portioni,
 suus honos venustasq; con-
 staret sua. Ita enim nos in
 cognitionē rerum pulcher-
 rimarum arrexerit, sic conso-
 pitam rationis favillam in
 purissimam flammam exci-
 tavit, ut nihil turbidi vel fu-
 mosi tantam possit clarita-
 tem devitiare. De igne
Vestali memorat *Plutarchus*, *plut.*
 quòd si casu aliquo extin- *in vit.*
 gueretur, eundem non lice- *Numa*
 ret ab alio igne, utpote im-

PRÆFATIO.

puro, accendere, sed à solari
radio repetenda est, tam de-
fæcatæ flammæ renovatio :
nec extinctam hanc rationis
& morientem lucem, à quo-
vis licet igne redintegrare,
Logices unius jubar (si purè
accendi vult) est admo-
vendum. Quin & conceptus,
veritati rerum conformat
semper, sæpe adæquat , ne-
que priùs definit comitem
se nobis exhibere, quàm in
naturæ recessum nos intro-
mittendos curaverit, ubi ve-
ritatis lampade sic collustra-
ta cernemus omnia , ut nec
latebit quod obscurum, nec
distrahet quod incertum,
nec obruet quod profun-
dum. Logices ergò muneri
tribu-

P R Æ F A T I O.

tribuendum est, quòd in rebus veritatem, disquirere simul possimus & assequi, cuius flamine qui verè plenus est, *Factus olor niveis pendebit Ovid. in aëre pennis*, quandàmque ^{Me- tam.} videbitur cum Deo cognitionem & necessitudinem contraxisse. Veritas enim sic Deo essentialis est (quod scitè Philosophi observârunt) ut si visibili formâ se nobis repræsentare statuisset, indueret lumen pro corpore, veritatem assumeret pro animâ.

Cum verò reliquæ Logicæ partes, suum habeant peculiarem usum & dignitatem, tum hæc quæ in præsentî tractatu continetur,

A5 pal-

PRÆFATIO.

palnam cæteris præferre,
imò præripere videtur. Dis-
cursus enim dirigit & infor-
mat, argumentorum formu-
las subministrat, Tyrones
minùs exercitados, ad dispu-
tationis praxim instruit, &
ad ipsos literarum apices
præsternit viam. Et cum re-
ctum sit iudex sui & curvi,
veritatem proponit argutio-
lis, Sophismatumque quasi
tritis irretitam, è quibus ta-
men ipsam eluctatam cer-
nas, & ab omni grypho fe-
liciter evolutam. Infinitus
essem, si singula percurrerẽ,
& pro dignitate subjecti, fu-
siori tesserâ dilatarem; ab-
undè mihi fecisse videor, si
strictim & summam cutem
strin-

PRÆFATIO.

stringam tantum, ut qui rem
hic attendam, non instruam
orationem. Quantum vo-
bis, (selectissima juvenus
musarumq; ingenua proles)
tractatus hic suppeditabit
subsidiij, verborum compen-
dio dici non potest, usu ma-
gis & observatione depre-
henditur. Tum demum hu-
jus utilitatē percipietis ple-
nius, cum ad agones litera-
rios vosmet seriò accingatis,
& in palæstram, non tanquā
bos ad cerōma, sed velut in-
structi pugiles descendatis.
Nisi ergò ignorantiaē socor-
diaq; litare habeatis in ani-
mo, & cum *Pyræbonijs* philo-
sophis nihil vos videre aut
cognoscere arbitremini, ut
qui

PRÆFATIO.

*Aul.
Gel.*

qui tutius fore statuatis, dubitare de rebus, quàm scire, huc accedite, & in amplexus virginis tam castę ruite. Non est mihi (credite) tantę severitatis, quin amafios quos non alicui patiat: si qui verò sint, qui suis monitis gerant morē, & in placitis tantę *Directricis* suaviter conquiescant, hos veluti *Ariadneo* filo in scientiæ thesauros introducit, ubi rationem è cathedrâ differentem, passionem, subsidentem fundo, ipsamq; mentem terrena supervolantē, uno quasi intuitu videre licet. Ex hoc fonte ebulliunt rivuli, qui tanquam mamillę *Palladis*, lacte fluunt & vino, unde habeat infantulus

PRÆFATIO.

infantulus literarum quod possit exugere, fortis quod haurire. Sed frustra in hoc scrineo reconduntur gazæ, nisi & intromittantur qui accipiant, & egrediantur qui distribuunt. Ingredimini ergo (Musarum deliciæ) & modestâ, ut par est, manu, quos fructus ostendit carpite: neque tamen ita in re alienâ prodigos vos esse velim, ut quæ conceduntur vobis in usum, trahatis ad luxuriam. Hortulani permittunt peregrinos hic illic flores legere, sed si lasciviant in ramos, si plantas evellant & eradicent, hos persequuntur ut latrones, non patiuntur ut advenas.

Quod

PRÆFATIO.

Quòd si adeò tenellæ quorundam sint & molliusculæ aures, ut siccos Logices terminos ferre non possint, sed velut ad motâ camarinâ, ad duriora quæque nauseant vocabula, eos ego monitos velim, hæc alio dicendi genere non potuisse explicari; doceri quidem possunt, ornari non possunt. Cum enim omnis oratio vel ad *ἐπίσημον* dirigatur, vel ad *κίνητον*, illa ad movendos affectus elegantias aucupatur, hæc ut instruat mentem, rebus adaptat voces, neq; sollicita est quàm ornatè, sed quàm significanter animi possit sensa exprimere, annon is ad ludibrium affectaret eloquentiam,

PRÆFATIO.

tiam, qui Logicam tropis
adornare pruriret, stoma-
chumq; cibi avidum illude-
ret condimentis? Expediant
mibi definitiones, divisio-
nes, distinctiones, figuris,
floribusq; depictas, & per-
pendant secum, quam tan-
dem utilitatem ex hujus-
modi siliquis sint perceptu-
ri. Annon hoc est cum Indis,
margaritas aurique globulos
de naribus & labijs pendere,
& membris hujus curaturæ
nescijs, ridiculè ornatum
adaptare? Adeone verò au-
ribus inserviendum est, ut
nulla salivæ nostræ possint
arridere, nisi quæ metapho-
ras sapiant, & desitura sint
in concentum? Quantò sa-
tius

PRÆFATIO.

tius est *Lysia* hic stilum *Platonis* anteferre facundiaë, de quibus sic censuit *Favorinus*, apud *Gellium*, ut si ex *Platonis* oratione aliquid demas multève, de elegantia tantum detraxeris, si ex *Lysia*, de sententia. Faciant ergò auctori delicti sui gratiam *Ciceroniani* & Rhetorculi, si in materia elegantiarum non capaci, oculis utatur ficioribus, quasque in *Cicerone* suo passim non reperiant. Impingent fortè in verba incompta, & horridula, quæ tamen si propiori oculo intueantur, *Bruti* baculo, quod *Apollini* parabat offerre, invenient non dissimilia, cuius intus solidum aurum corneo

Apud.
Gel. l.
2.
cap. 5.

Lic. l.
2.

PRÆFATIO.

corneo velabatur cortice.
Meminerint, etiam in Epulis
suum acrimoniæ constare
usum, & acerbiora tantum
abest ut displiceant, ut
nonnunquam stomachum
excitent, & in novum erigant
appetitū, *Nec cibus ipse* Mart.
Epigr.
iuvat morsu fraudatus aceti.

Hunc igitur libellum, in
rem vestram visum est do-
nare typis; non prurigne
quadam vexandi præla, ne-
que ut Authori opus hoc
posthumum famam aliquā
aut existimationem concili-
aret, (non enim ad eū evuluit
in rep. literariā tanti viri no-
men, ut ex adolescentiæ suæ
nucibus & lusu posteritatis
gratiam emendicaret) sed
ut

PRÆFATIO.

ut studiosa juvenus his velitationibus eó-usque assueceret, donec ad arma magis stataria possit descendere. His accedit, quòd in hujus libelli trāscriptionibus, multum olei & sudoris impendebant juniores, bonasque horas, quas in medullam collacarent, miserè prodigabant in cortices. Tanto labori, ex hujus tractatus impressione tandem visum est succurrere, ut sublatis qui in manuscripta exemplaria irreperant, erroribus, correctus, limáque severiori castigatus, in lucem prodiret. Favete ergò Academici, imò & foveite partum hunc orbatum patre, vultus
sanè

PRÆFATIO.

sanè paternos haud obscure
relet, eoque magis in cli-
entelam vestram dignus est
ut recipiatur, quò minùs in-
digeat. Quòd si opellam
hanc eo quo studiosos de-
cet candore tractaveritis,
alias etiam venerandi Capi-
tis lucubrationes expectate,
quæ limam, & lucem, addo
& censuram magis ferent.
Vos interim his fruamini,
clarissimique viri famam eo
studio colite, quo ille neg-
lexit. Neque jam (ut rari cu-
jusque fatum est) ideò vilescant,
quia communicantur
& sunt in promptu, nec tam
salutaris aquæ satietas vos ca-
piat, quòd facilis detur ad
hos fontes recursus. Istud
pro

PRÆFATIO.

pro te libelle, lectori ausim
spondere, quòd eius, quam
in te impendet operæ, non
sit cariturus fructu. *Si can-*
didus aure, Et matutinâ si tibi
fronte venit.

Mar-
tial.

Epigr.

Guilielmus Bakerus Oxon.

Academiae alumnus.

— — — — — EΛ.

SECTIO. I.

De definitione propositionis.

SECTIO. II.

In quâ dubitationes resolvuntur.

SECTIO. III.

*De propositionis partibus, & im-
primis de Nomine.*

SECTIO. IV.

*De Alterâ propositionis parte:
Verbo.*

SECTIO. V.

*De Divisione propositionis secun-
dam substantiam, & de defini-
tione Categorica propositionis.*

SECTIO. VI.

In quâ dubitationes resolvuntur.

SECT.

SECTIO. VII.

*De triplici materiâ Categorica
propositionis.*

SECTIO. VIII.

*De Divisione Propositionis se-
cundum quantitatem & ejus
explicatione.*

SECTIO. IX.

In quâ dubitationes solvuntur.

SECTIO. X.

*De Divisione Propositionis secun-
dum Qualitatem Rei, & ejus
expositione.*

SECTIO. XI.

*De Divisione Propositionis secun-
dum qualitatem vocis.*

SECTIO. XII.

*De triplici Interrogatione propo-
sitionis.*

SECTIO. XIII.

*De accidentibus categorica propo-
sitionis, & primò de oppositione,
ejusque legibus.*

SECT.

SECTIO. XIV.

De oppositarum legibus.

SECTIO. XV.

In quâ dubitationes resolvuntur.

SECTIO. XVI.

De Equipollentiâ propositionum.

SECTIO. XVII.

De Equipollentiâ Regulis.

SECTIO. XVIII.

Dubitationes resolvuntur.

SECTIO. XIX.

De conversione Propositionum.

SECTIO. XX.

De Tribus conversionis Modis

SECTIO. XXI.

Dubitationes resolvuntur.

SECTIO. XXII.

De propositione hypotheticâ.

SECTIO. XXIII.

De propositione Modali.

SECTIO. XXIII.

De accidentibus modalis propositionis.

SECT.

SECTIO. XXV.

De Argumentatione.

SECTIO. XXVI.

De reductione Syllogismorum.

SECTIO. XXVII.

De Enthymemate.

SECTIO. XXVIII.

De Inductione.

SECTIO. XXIX.

De Exemplo.

ELEMENTA

LOGICÆ.

SECTIO. I.

De definitione Propositionis.

Propositio est oratio indicativa, congrua, & perfecta, verum vel falsum sine ambiguitate significans.

Quæ definitio constat genere, & accidentium cumulo.

Genus est Oratio. Oratio autem nihil est aliud quàm vox complexa ad placitum significans.

Nota enim
quòd vox
est duplex,

Incomplexa vel simplex, quæ unam rem significat, ut homo.

Complexa, quæ ex duabus vel pluribus vocibus consistit, ut homo est animal, hæc autem est oratio.

B

Disse

Differentia autem quinque proprietates includit. Nempe, 1. ut sit indicativa, 2. ut congrua, 3. ut perfecta, 4. ut verum vel falsum enuncians, 5. ut sit sine ambiguitate.

1. *Indicativa.*) Propositio est oratio indicativa bifariam,

f Grammatica, quia effertur per verbum indicativimodum.

Dialectica, quia indicat aliquid esse vel non esse. Ut hæc propositio, *Socrates est Philosophus*, indicat aliquid esse: hæc verò *homo non est equus*, indicat aliquid non esse.

2 *Congrua.*) (i) ritè instituta & compacta, secundum Grammaticorum regulas, ideo hæc oratio, *Cicero est vir doctus*, non est propositio.

3 *Perfecta.*) Imperfecta, quæ imperfectum sensum relinquit in mente auditoris, id est, cum auditor certò non intelligit, quid sibi vult is qui profert.

Nota enim quòd duplex est oratio, Altera,

Perfecta, quæ perfectam intelligentiam generat in audiente: atque talis oratio est propositio.

4 *Verum vel falsum significans.*) Nota quòd verum est quando res ita se habet, ut per orationem significatur, ut in hac propositione, *homo est vivens*; falsum autem est, quando re verò

re verâ ita non est, ut per orationem esse significatur, ut homo est Bos. Quocirca oratio, quæ nec verum, nec falsum significat, non est propositio. Est autem hæc maximè propria nota propositionis.

Sine ambiguitate. (i.) Quæ plures significationes non habet, nec dubium & ancipitem sensum parit in mente auditoris.

Nota. Quòd est duplex ambiguitas. Namque est alia.

In voce simplici, & dicitur æquivocatio, quæ est unius vocis in plures sensus distractio, ut hæc vox, canis, quæ & canem domesticum, & piscem eius nominis significat.

In voce compositâ, sine oratione, quæ amphibolia dicitur, ut in hac, Aio te *Æscida Romanos* vincere posse. Nam in utroque sensu intelligi ea potest, vel ut *Romanos* ille vinceret, vel ut ab ijs vinceretur utramque definitio excludit.

SECTIO. II.

In quâ dubitationes solvuntur.

Obiectio. Vox complexa non definitur, propositio autem cum sit oratio est complexa, Ergò non definitur.

B 2

Solutio

Solutio. In
propositione,
Consideratur
&

f Materia, quæ sunt voces
simplices.

f Forma, quæ est ipsarum vo-
cum connexio. Igitur quoad
materiam est complexa, quia
in ea multæ voces sunt; quo-
ad formam incomplexa, quia
omnium vocum est unica con-
nexio.

Obiect. Aliqua vox simplex, ut hoc verbum
lego, vel amo, est propositio, quia verum vel
falsum significat, at non est oratio. Ergo omnis
propositio non est oratio.

f Explicita, quæ constat
explicitè vel expressè ex plu-
ribus vocibus, ut ego sum le-
gens.

Solut. Pro-
positio duplex
est, alia

f Implicita, quæ licèt sit sim-
plex quoad vocem & sonum,
est tamen complexa, quoad
significationem & sensum, ut
lego. Nam significat primò
actionem legendi, secundò
personam legentem, scilicet,
primam, tertio tempus in
quo legit, scil. præsens, est er-
go propositio implicita, non
explicita.

Solut. 2. Vel
dicendū, quòd

f Vocis, & sic simplicia verba
sunt.

f Sensus, & sic sunt proposi-
tiones,

lego, amo, &c.
Considerantur
bifariam, ex
parte

tiones, quatenus multarum
vorum significationes conti-
nent, & in multas voces re-
solui possunt, ut lego, (i) ego
sum legens.

Obiect. Opposita non debent in eadem de-
finitione poni, sed verum & falsum sunt oppo-
sita, & invicem sibi repugnant. Ergo in hac
definitione malè ponuntur.

Solut. Op-
posita ponun-
tur in definiti-
one, vel

Copulativè, notâ coniu-
ctionis interveniente, & sic
malè.

Dis-iunctivè, quando nota
dis-iunctionis intercedit, & sic
certè poni possunt: ut in hac
definitione.

Obiect. Ista oratio propositio est, *Petrus*
cras morietur, non tamen verum vel falsum
significat, nam responderi non possit, cum ea
vera an falsa sit, cum vel cras mori vel ultra
videri possit.

Determinatè in materia ne-
cessaria, vel impossibili, vel
contingenti de præsenti.

Solut. Signi-
ficat verum
vel falsum
determinatè,
indetermi-
natè, nota e-
nim quòd pro-

Indeterminatè in materia
contingenti de futuro, ut *So-
crates* cras morietur, contin-
gens futurum est. Nam licet
nec sit determinatè verum,
nec determinatè falsum, cras
moriturum *Socratem*: est ta-

positio significat verum vel falsum,

men sine dubio verum vel falsum, omnis ergò propositio significat verum vel falsum, aut determinatè aut indeterminatè.

Obiect. Si omnis propositio sit sine ambiguitate, tum nulla est distinguenda, sed aliqua est distinguenda. Nam docet *Aristoteles in libr. de Reprehens. Sophist.* concedendas veras, negandas falsas, ambiguas distinguendas esse, ergò omnis non est sine ambiguitate.

Resp. Propositio duplex,

Dialectica, quæ hic definitur, & est sine ambiguitate.

Sophistica & captiosa, quæ potest esse ambigua & distinguenda.

Per se univoca est & sine ambiguitate.

2. Vel dicendum, quòd propositio.

Per accidens, scilicet vitio *Sophista*, ambigua est, ut aqua per se est frigida, per accidens tamen ratione ignis sit calida.

Obiect. Omnis definitio constat ex genere & differentiâ, ut inquit *Porphyrius* in capite de differentiâ. Sed hæc sic non constat. Ergò est mala.

Essentialis, quæ internam rei essentiam declarat, & ea ex genere & differentiâ essentiali consistit.

De

Solutio. De-
finitio est du-
plex, aut

Descriptiva, quæ rei pro-
prietates & accidentia decla-
rat, & ea ex genere & diffe-
rentiâ non conficitur, sed ex
genere & proprietatum cu-
mulo, & talis est hæc propo-
sitionis definitio.

SECTIO. III.

*De propositionis partibus, & imprimis
de Nomine.*

Nomen, quod est materia-
lis quasi propositionis pars.

Verbum, quod est ejusdem
pars formalis. Ex hisce enim
omnis propositio conficitur,
aliæ enim orationis partes a-
pud Dialecticos non sunt, sed
quæcunque aliquid determi-
nati significant, habentur pro
nominibus.

Partes propo-
sitionis sunt
duæ,

Nomen est 1. *Vox.* 2. *Significativa ad placi-
tum.* 3. *Sine tempore.* 4. *Cuius nulla pars
separata aliquid significat.* 5. *Finita,* & 6. *Recta.*
Cuius partes sic explisco.

1. *Nomen est vox.*) Est autem vox nihil a-
liud, quàm sonus ab animalis ore prolatus, &
ab oris partibus, linguâ, palato, labijs, dentibus
efformatus.

Vnde ad rationem vocis duo requiruntur, tum

Prolatio, ut ab ore animalis proferatur.

Formatio, ut in ore fingatur vel formetur sonus priusquam ex ore exeat. Vnde ille sonus quem expirando vel gemendo facimus, quamuis ab ore proferatur, non tamen vox dicitur.

Naturaliter, ut illæ quæ idem apud omnes significant, ut canum latratus, lugentium gemitus, &c.

2. Significativa ad placitum. Nota enim, quod duplices sunt voces significativæ, nam aliæ significant

Ad placitum, (i.) ad Voluntatem imponentis, ut quæ certarum rationum sunt propriæ, nam illæ voces non idem significant apud omnes, ut hæc vox homo, hominem apud omnes gentes non significat, sed habent aliam vocem *Angli*, aliam *Græci*, aliam *Iudei*, qua ipsum exprimant.

3. *Sine tempore.* (i.) sine temporis con-
significatione, ut scilicet præter suum principale significatum aliquam temporis differentiam non significat.

Nota quod aliud est, tempus

Significare,
Implicare,
Consignificare. Id tempus significat, quod impositum est

Nomen igitur, significare tempus potest vel implicare, sed non significare cum tempore.

4. Cuius nulla pars separata, aliquid significat. Nota quod duplices sunt partes nominis & verbi. Nam alię sunt

Nota, quod nomina sunt duplicia, alia

est ad ipsum principaliter designandum, ut hoc nomen tempus, hora, dies, &c.

Id implicat quod aliquid significat, quod in certo tempore sit, ut prandium, cœna, &c. Id cum tempore significat, quod vnà cum præcipuo significato, tempus connotat, ut curro, amauit, &c.

Primæ & remotæ, scilicet literæ.

Propinquæ & immediatæ, s. syllabæ, quarum neutræ aliquid significant; syllabæ ex literis, nomen & verbum ex syllabis immediatè conficiuntur.

Simplicia, quæ non componuntur ex alijs nominibus, ut homo, lapis &c.

Composita, quæ ex alijs simplicibus constant, ut signiferus, respublica, &c. Nota autem, quod nomina composita, tum orationes sunt, tum nomina, quorum partes separata licet aliquid significant, id tamen faciunt non ut partes nominis sunt, sed ut partes orationis.

5. *Finita.*
Nota quòd
vox

[Finita , est quæ certam aliquam rem significat, ut homo, lapis, &c.

[Infinita, quæ certam aliquam rem non significat, ut non homo, non lapis, &c. quia non homo significat quidvis præter hominem, quocirca vox finita est vox positiva, infinita autem est negativa.

6. *Recta.*] Recta vox est, quæ in recto casu (i.) nominativo posita est. Obliquæ enim voces, quæ scil. alterius sunt casus quàm nominativi, non nomina, sed casus tantùm nominum à dialecticis dicuntur.

SECTIO. II. III.

De Alterâ propositionis parte: Verbo.

Verbum est 1. vox significativa ad placitum, 2. Cum tempore. 3. Cuius nulla pars separata aliquid significat. 4. Finita, & 5. Recta. Quæ definitio eodem modo explicatur quo definitio nominis. Nam dicitur

1. *Vox significativa ad placitum.*] Vt excludantur, vel non significantes, vel quæ per naturam, non autem voluntatem significant.

2. *Cum tempore.*] Vt distinguatur à nomine, quod potest quidem tempus significare, sed non cum tempore.

Præ-

Præcipuum, in quo à nomine non distinguitur, ut lego, principaliter lectionem, amo amorem significat.

Nota enim quod verbum habet duplex significatum.

Secundarium minusq; præcipuum, idque duplex, scilicet

Personam, ut amo præter amorem, primam personam significat.

Tempus, ut amo significat præsens tempus, atq; his rationibus verbum à nomine distinguitur.

3. *Cuius nulla pars separata aliquid significat.* [Vt distinguitur ab oratione.

4. *Finita.*] Vt distinguitur à verbis infinitis, (i) non verbis infinitivi modi, sed negationibus verborum, ut non amo, non vincit, quæ infinita dicuntur ob eandem rationem, ut nomina.

5. *Recta.*] Vt excludantur verborum casus. Nam cætera universa quæ non sunt indicatiui modi & præsentis temporis, à dialecticis casus verborum, non verba nuncupantur.

Nota autem, quod licet propositiones ex alijs interdum verbis quam præsentis temporis conficiantur, non tamen sunt eæ aliter propositionis partes, quàm quatenus ad verba præsentis temporis reducuntur.

SECTIO. V.

De Divisione propositionis secundum substantiam, & de definitione Categorica propositionis.

Nota quòd propositio, trifariam dividitur, secundum

Substantiam.
Quantitatem.
Qualitatem.

Dividitur propositio secundum substantiam

In Categoricam seu simplicem.

In Hypotheticam siue compositam.

Secundum materiam, quia materia immediata categoricæ sunt voces simplices, at materia immediata hypotheticæ sunt orationes.

Secundum formam, quia forma categoricæ est connexio subiecti & prædicati per copulam, sed forma hypotheticæ est connexio ipsarum categoricarum per aliquam conjunctionis notam. Ut in hac Categorica, homo est animal, materia eius sunt tres ex voces simplices homo est animal, forma est connexio duorum extremorum, homo, & animal, per verbum, est, quod interce-

Nota quòd Categorica & Hypothetica propositio differunt bifariam, nempe &

interce-

intercedit. In hac autē hypo-
thetica, Si homo est rationalis,
& asinus est irrationalis,
tum, &c. Materia proxima
sunt duæ illæ propositiones
quæ connectuntur per copu-
lativam coniunctionem, for-
ma autem est ipsa connexio.

*Propositio Categorica, est ea propositio, qua con-
stat, 1. ex subiecto, 2. predicato, & 3. copula,
tanquam, 4. ex partibus proximis. Ut homo est
animatus.*

1. Nota quòd subiectum est ea pars propo-
sitionis quæ præcedit copulā, ut in dicta propo-
sitione (*homo.*)

Duo hic observa, 1. quòd non quicquid
præcedit copulā in propositione est eius subie-
ctum, sed ea pars propositionis quæ præcedit;
nam signa etiam præcedunt, sed non dicuntur
subiecta, quia non sunt partes, sed accidentia
propositionis.

Secundò observa, Quòd cum dicitur subie-
ctum id esse quod præcedit verbū, in propositi-
one, non intelligitur quod in loco vel voce præ-
cedit, sed quod in significatione & sensu, ut in
hac propositione, *Philosophus est Socrates, So-
crates* est subiectum, quia licet sequitur in sono,
tamen in sensu & constructione præcedit.

2. Prædicatum est, quod sequitur copulam
in propositione, ut in dicta propositione (*ani-
matus.*)

Mate.

Nota, quòd duplex est prædicatum in propositione, alterum

Material, id scil, quod sequitur verbum principale & quod per compulā vnitur subiecto.

Formale, ipsum nimirum verbum, ut in dictā propositione, (animatus) est materiale prædicatum, (est) formale.

Obiect. Prædicatum & copula sunt diversæ partes propositionis. Ergò copula non est prædicatum.

Resp. Copula & prædicatum materiale sunt diversæ partes propositionis, sed ipsa copula est prædicatum formale.

Nam verbum consideratur, vel

Ut adjacet subiecto, & sic est prædicatum.

Ut unit prædicatum materiale subiecto, & sic est copula.

3. Copula est ipsum verbum substantivum, quod intercedit inter subiectum & prædicatum, & unum copulat alteri. Ut in dictā propositione (est.)

Duo hic notanda. Primum, quòd verbum quodlibet, non potest esse copula propositionis, sed solummodo substantivum, ut verbum sum, & quæ ab eo veniunt, es, est, sumus, &c. Ut in hac propositione *Plato* legit librum, legit non est copula, sed verbum (est) in verbo (legit) intellectum, *Plato* est legens librum.

Expli-

Secundò nota quòd copula ponitur in propositione bifariam, vel

Explicitè, ut in hac propositione, homo est corpus.

Implicitè, ut in hac, homo vivit, Vbi copula intelligitur in verbo adjectivo vivit, talis autem propositio resolvi potest in explicitam per verbum

Substantivum (est) & participium præsentis temporis, hunc in modum, homo est vivens.

4. Nota, quòd Proximæ, nempe categoricæ particula (tanquam ex partibus proximis) adijcitur ad excludendâ hypotheticam propositionem hæc enim habet duplices partes, aliæ sunt

Remotæ, scilicèt, subjectum, prædicatum & copula, ex quibus Categoricæ conficiuntur. Conficiuntur igitur hypotheticæ propositiones etiam ex subjecto, prædicato, & copulâ, sed non tanquam ex partibus proximis sicuti Categoricæ.

SECTIO. VI.

In quâ dubitationes resolvuntur.

Obiect. **M**embra omnis bonæ divisionis debent esse opposita, at membra hujus divisionis non sunt opposita, Ergò propositio malè dividitur. Minor

non probatur, quia unum oppositum non est pars alterius, at Categorica propositio est pars Hypotheticæ, Ergo.

Resp. In categorica propositione duos spectantur, nempe

Materialia, & quoad hanc non opponuntur, quia partes materialis categoricæ scil. voces simplices, sunt etiam partes licet remotæ hypotheticæ.

Forma, & quoad hanc opponuntur, quia forma categoricæ est connexio extremorum per verbum, sed forma hypotheticæ est connexio categoricarum propositionum per coniunctionem.

Ob. Sunt tantum duæ partes orationis secundum dialecticos, scil. nomen & verbum. At omnis propositio est oratio. Ergo sunt duæ solum partes propositionis, & non tres, subiectum, prædicatum, & copula.

Resp. Propositionis partes sumuntur, vel,

Penes modum significandi, sic duæ solum partes distinctæ sunt, sc. nomen & verbum, quia illud sine tempore significat, hoc cum tempore.

Penes ordinem collocandi in propositione, & sic tres sunt, subiectum, prædicatum, & copula, quia subiectum præcedit, prædicatum succedit, Copula intercedit. Igitur duæ solum

| solum sunt distincte essentialiter, nam subiectum & prædicatum ambo sub nomine continentur.

Ob. Bona definitio debet convenire omnibus quæ sub definito continentur, sed hæc definitio non convenit omni categoricæ propositioni. Nam hæc definitio, homo est, caret prædicato, & hæc, lego, pluit, vincit, Categoricæ sunt, carent tamen & subiecto & prædicato. Ergo malè definitur.

Resp. Subiectum & prædicatum, sunt in aliqua propositione duobus modis, vel 1. explicitè, cum explicantur, aut 2. implicatè, quando in verbo intelliguntur ambo vel alterum, ut in hac, *Socrates* amat, exprimitur subiectum, sed latet prædicatum. In hac autem, lego, & subiectum intelligitur & prædicatum. Resoluitamen potest, eo modo quo supra dicebatur, & fieri explicata, ego sum legens.

Quocirca omnis propositio ex illis tribus constat, vel explicitè, vel saltem implicatè (1) illæ partes in omni categorica, vel exprimuntur, vel saltem necessario intelliguntur.

Notandum autem quòd semper, ubi nullum aliud prædicatum post verbum (est) in propositione adiicitur, ibi hoc nomen (ens) intelligitur, (ens autem apud philosophos significat omne id quod est. Vt in hac propositione, homo est, (1) homo est ens. Quia in verbo, est, semper hoc participium ens subauditur.

SECTIO. VII.

*De triplici materiâ Categorica
propositionis.*

Materia
propositio-
nis duplex
est,

Ex quâ conficitur, & sic sub-
jectum, prædicatum, & copu-
la sunt ejus materia.
Circa quam, quæ est realis
habitus subjecti ad prædi-
catum.

Hæc verò
materia triplex
est.

1. Necessaria, seu naturalis.
2. Impossibilis, seu remota.
3. Contingens, seu possibilis.

1. Materia necessaria est, cum prædicatum
necessariò affirmatur de subjecto, ut in hac pro-
positione, homo est animal. Necessarium est
enim hominem esse animal. Necessarium enim
definitur id quod non potest aliter se habere.
Quæcirca illæ propositiones vocantur necessa-
riæ, quarum prædicata non possunt aliter, quàm
convenire subjectis.

2. Materia impossibilis est, cum impossibile
sit prædicatum verè affirmari de subjecto, ut in
hac propositione, homo est Asinus, & in hac,
arbor est lapis, &c. quia impossibile est homi-
nem esse Asinum, arborem esse lapidem. Nam
impossibile definitur, quod non potest ita se ha-
bere.

3. Materia contingens est, quando præ-
dicatum medio quodam modo se habet, & po-
test

test vel adesse vel abesse à subiecto, ut in hac, homo est doctus, nam contingit homini, ut sic doctus, cum possit esse vel doctus vel indoctus. Et in hac, lapis est rubens, nam potest lapis vel rubens esse vel alterius coloris. Nam contingens definitur, quod potest esse vel non esse.

Quocirca, 1. Propositione necessaria ea est, in quâ prædicatum subiecto convenit ex naturâ subiecti. 2. Impossibilis, in quâ prædicatum ex naturâ repugnat subiecto. 3. Contingens, in quâ prædicatum nec repugnat naturæ subiecti, nec subiecto ex naturâ convenit, sed velut indifferens est.

Ex quibus colligitur, quod in materiâ necessariâ, propositiones omnes affirmativæ veræ sunt, negativæ falsæ, ut homo est animal, vera est, homo non est animal, falsa. In materiâ impossibili contra, negativæ veræ, affirmativæ falsæ, ut homo est Leo, falsa; homo non est Leo, vera. In materiâ contingenti, vel veras, vel falsas esse non repugnat, ut homo est doctus, homo non est doctus. Vtraque enim vel vera esse potest vel falsa.

SECTIO. VIII.

De Divisione Propositionis secundum
quantitatem & eius expli-
catione.

Propositio categori- } 1. Vniuersalem.
ca diuiditur secundum } 2. Particularem.
quantitatem in propo- } 3. Indefinitam.
sitionem, } 4. Singularem.

Propositio universalis est ea, cuius subiectum
est terminus communis, signo universali am-
plificatus, ut *omnis homo vivit, nullus homo est*
Asinus.

Nota quòd terminus communis est vox apta
prædicari de pluribus, (i) quæ talem rem sig-
nificat quæ est communis multis, sicut hæc vox
homo, est vox communis, quia rem significat
quæ pluribus convenit, ut *Socrati, Platoni, om-*
nibus singularibus hominibus.

Nota secundò quòd signum universale est,
quod facit terminum cui coniungitur universa-
liter capi, siue affirmativè, siue negativè. Cu-
iusmodi sunt *omnis, quilibet, unumquodque,*
nullus, nihil & huiusmodi.

1. Ut eius subiectum sit vox
universalis, unde hæc univer-
salis non est, *Omnis Socrates*
est philosophus.

2. Ut subiecto præfixum sit
signum universale, unde hæc

uni-

universalis non est, aliquis homo est vivens, quia licet subiectum per se sit universale, ratione tamen signi restringitur & fit propositio particularis.

Notandum igitur quod tres illę conditiones requiruntur ad propositionem universalem,

3. Ut subiectum universaliter capiatur, non collectivè sed distributivè (i) ut prædicatum omnibus conveniat, quæ sunt sub subiecto, non solum collectivè verum etiam distributivè acceptis, unde hæc non est universalis, Omnes sapientes Græcię sunt septē, quia prædicatum non convenit cuilibet singulari sub subiecto comprehensio, sed omnibus simul acceptis.

2. *propositio particularis est illa, cuius subiectum est terminus communis, signo particulari contractus, ut aliquis homo legit, quidam homo est albus.*

Signa particularia sunt aliquis, quidam, reliquus, alter, & huiusmodi, quæ aliquid per se commune contrahere & restringere possunt.

1. Ut subiectum sit vox communis, unde hæc non est particularis, aliquis *Virgilius* est Poëta.

2. Ut subiectum contrahatur per signum particulare, unde

Vnde ad propositionem particularem, tres hæ conditiones exiguntur, nimirum,

unde hæc, homo est albus, non est particularis ob defectum particularis signi.

3. Ut subjectum per signum determinatū, non unam rem singularem significet determinatè, sed indeterminatè supponat pro individuo vago, unde hæc non est particularis, hic homo est albus, quia licet restringit, hoc tamen est determinatè non indeterminatè, (i) ad rem certam & singularem, particularis autem licet restringit, ad rem singularem, non tamen ad certam, sed vagam & incertam, ita ut multis applicari possit.

3. *Propositio indefinita est ea, cuius subiectum est terminus communis sine aliquo signo sibi adjuncto, ut homo currit, equus est animal.*

Notandum, quòd indefinita propositio non ita appellatur, quia non habet definitam & certam quantitatem, sed quia nullam habet signo expressam, (i) nec universali, nec particulari, nec singulari signo determinatam. Nam indefinita propositio in re habet quantitatem, sed non secundum enunciandi modum.

Necessariâ & impossibili, obtinet in sensu quantitatem universalis, ut homo est animal

mal, idem valet quod omnis homo est animal, homo non est Asinus, quod nullus homo est Asinus.

Nota e-

nim quod in definita propositio in materia

Contingenti, obtinet quantitatem particularis, ut homo est doctus, idem quod aliquis homo est doctus. Quocirca omnis indefinita propositio est æquivalenter, vel universalis, vel particularis, sed formaliter neutra.

9. *Propositio singularis est illa, cuius subiectum est vox singularis, vel vox universalis singulariter accepta, ut Socrates disputat, hic homo currit.*

Vox singularis ea est, quæ est apta affirmari de uno solo, ut, *Socrates, Plato, Virgilius, &c.* (i) quæ rem unicam & singularem significat.

Propriè, per adiectionem signi demonstrativi, primitivæ speciei, ut hic homo, iste equus, &c.

Nota autem quod vox universalis dupliciter fieri potest singularis,

Impropriè & figuratè, ex suppositione, quando vox universalis pro singulari supponitur, ut Poëta pro *Virgilio*, Orator, pro *Cicerone*, prioris autem generis singularia, singularia demonstrata dicuntur, & quoad vocem, & sensum singularia sunt posterioris verò

verò dicuntur singularia per
suppositionem, quia licet se-
cundum vocem Universalia
sunt, tamen secundum usum
& applicationem vocis singu-
laria sunt.

Hic autem nota discrimen inter singularia
& particularia signa. Nam in hoc conveniunt,
quòd utraque adhibita voci universali tollunt
universalitatem ipsius vocis, eamq; contrahunt.
Sed in hoc differunt, quòd signa singularia
vocem, cui adiunguntur, ad rem certam & de-
monstratam restringunt, ut hic homo legit, iste
homo currit. Signa autem particularia, eam
contrahunt ad rem incertam, & vagam, ut
quidam homo est philosophus, aliquis equus
est albus, &c.

SECTIO. IX.

In qua dubitationes resolvantur.

Obiect. **A**rist. in lib. 1. de interpret. cap. 3.
dividit propositionem in univer-
sale & singularem, nihil loquitur de indefi-
nita & particulari. At divisio Arist. est bona.
Ergo superflua est hæc quadrimembris divi-
sio.

Resp.

[Subjecti solùm, & sic omnis propositio aut est universalis aut singularis, quia omne subiectum per se acceptum aut singulare, aut universale est.

Resp. Duplex spectatur quantitas in propositione, vel ex parte

Signi, & sic est quadruplex, quia si sit signum

[Universale, est propositio universalis.
[Particulare, est particularis.
[Singulare, est singularis.
[Nullum, est indefinita.

Nora autem, quòd in æstimandâ propositionis quantitate, nulla cura prædicati habenda est sed subiecti, sic quòd talis est quantitas propositionis, qualis est quantitas subiecti, vel ut per se est, vel ut est affectum per signum; ut hæc propositio, *Socrates est omnis homo*, singularis est: hæc, *omnis equus est Bucephalus*, est universalis.

Ob. Illæ propositiones non sunt distinctæ, quæ habent omnes easdem partes, ac omnes hæ propositiones habere possunt easdem partes, ut *omnis homo vivit*, *aliquis homo vivit*, *hic homo vivit*, *homo vivit*, quia habent idem subiectum, prædicatum & copulam, ergo non sunt distinctæ.

Resp. Non oportet esse distinctas secundum
C sub.

substantiam sed secundum quantitatem, quocirca licet interdum habeant easdem partes, quoad essentiam partium, non tamen quoad extensionem, hæc enim in omni us variatur.

Obiect. Hæc propositio est particularis, non omnis homo legit, verum subiectum in eâ non est terminus communis, signo particulari determinatus, Ergo propositio particularis malè definitur. Major apparet ex regulis æquipollentiæ.

Resp. Duplicitia sunt signa particularia, alia

f. Formaliter & expresse, ut aliquis, quidam, alter, &c.

Æquivalente & implicite f. quoad sensum, & sic signum universale præfixo signo negativo est particulare, quocirca licet in eâ non sit signum particulare quoad vocem, est tamen quoad sensum.

Ob. Ista propositio, tantum homo est rationalis, est indefinita, non enim est aliqua ex cæteris, tamen ibi non est terminus communis sine signo, Ergo indefinita malè describitur.

Resp. Propositio indefinita est, in quâ ponitur subiectum sine signo, (1) non sine quovis signo, sed sine signo quantitatis, extendente, scil. vel contrahente propositionem. Hæc autem signa tantum, solum, &c. non sunt signa quantitatis, sed extensionis, quæ nullam vim exercent in terminum cui adjunguntur, sed in eâ quæ sunt diversa à subiecto.

Obiect.

Obiect. Illa propositio, totus *Socrates* est albus, habet pro subiecto terminum singularem. Non tamen est singularis, ergò singularis propositio male definitur: minor probatur, quia nulla singularis propositio æquivalet universali, at illa æquivalet huic, omnes *Socratis* partes sunt albz. Ergo.

F Formaliter singularis.

Resp. Ista propositio est **R** Resolutivè universalis. Nam si totus *Socrates* capiatur collectivè pro perfecto *Socrate*, singularis est, si distributivè, prout idem significat, quoad omnes partes *Socratis*, universalis, igitur est formaliter singularis, sed reductivè universalis.

Obiect. In istâ propositione, cujuslibet hominis equus currit, subiectum est terminus communis signo universali determinatus, non tamen est universalis propositio. Ergò,

Resp. Subiectum istius propositionis est (equus) non (hominis) cum sit in obliquo casu, quale subiectum esse non potest, idcirco cum signum nullum ei adhibeatur, propositio est indefinita.

SECTIO. X.

*De Divisione Propositionis secundum
Qualitatem Rei, & ejus
expositione.*

Notandum
quòd duplex
est qualitas
propositionis.
Altera ex
parte

Rei. Quæ scilicet convenit pro-
positioni ratione rei quam sig-
nificat, ut veritas & falsitas.
Nam propositio ideò vera &
falsa est, quia in re ita est, vel
non est, quemadmodum sig-
nificatur per propositionem.

Vocis. Quæ s. immediate
& per se propositioni conve-
nit, ut affirmatio & negatio.
Illa qualitas materialis est, hæc
formalis.

1. Causâ & fundamento, sic
in re.

2. Subiecto, sic in intellectu.

3. Signo, sic in propositione.
Intellectus subiectum est
quia in se concipit veritatem
& falsitatem. Propositio sig-
num est, quia ea explicat. Rei
causa est, quia nulla propositio
est vera, nisi quia cum re qua-
drat, nec falsa nisi quia cum
eâ dissidet.

Notandum
enim quòd ve-
ritas & falsitas
est in aliquo
trifariam, Vel
ut in

¶ Vera, est ea quæ cum re consentit, i. cum ita se res habet, quemadmodum per propositionem significatur se habere.

Propositio

ignitur

¶ Falsa, est ea quæ cum re dissentit, i. cum res aliter se habet, quam per propositionem significatur.

Ob. Omnis propositio habet omnes veras partes propositionis, subjectum, prædicatum, & copulam. Ergo omnis propositio est vera.

¶ Quoad formam propositionis, quæ in conjunctione prædicati & subjecti per copulam consistit, sic omnis vera est.

Resp. Propositio consideratur vel

¶ Quoad materiam substratam, i. rem ipsam, quam significat, sic aliqua est vera, aliqua falsa.

Ob. Illa est vera secundum materiam, quæ habet omnes veras partes materiales, illæ autem sunt subjectum, prædicatum, & copula, quas omnis propositio habet. Ergo omnis est vera quoad materiam.

¶ Ex quâ seu interna, quæ materia compositionis dicitur s. ex qua propositio componitur, sic subjectum, prædicatum,

C ?

tum,

Vera

Resp. Materia est duplex

tum, copula ejus materia est.

Circa quam, seu externa, quæ materia significationis nominari potest, nempe id quod propositio significat. Sic res significata per propositionem ejus materia est, & quoad hanc alie sunt veræ, alie falsæ.

Obiect. Omnis veritas & falsitas consistit in vocum complexione, sed aliquæ propositiones sunt voces simplices, ut lego, curro, &c. Ergo aliquæ sunt propositiones, nec veræ nec falsæ. Major est *Arist.* in Proemio lib. de Interpretatione.

Secundum vocem, & ea est secundum in propositionibus explicitis.

Resp. Complexio duplex est.

Secundum sensum vel significationem, & ea est in omnibus, hunc vero *Arist.* intelligit. In omni enim propositione complexio vel expressa vel occulta est.

Obiect. Eadem propositio, vera esse potest & falsa. Ergo membra non satis distinguuntur, Antecedens patet, quia hæc propositio *Petrus sedet*, quæ vera est eo sedente, si surgat falsa est.

1. Vox (i) materia compositionis & quoad hanc non mutatur.

2. Sig-

2. Significatio, & quoad hanc non mutatur, quia semper idem significat.

3. Modus significandi, quantum ad conformitatem ejus vel discordiam cum re significatâ, & quantum ad hanc mutatur, quia non secundum eandem conformitatem significat quam prius. Quocirca licet eadem propositio secundum substantiam sit vera & falsa, non tamen eadem est secundum qualitatem & modum significandi.

Resp. In propositione tria ista spectantur.

SECTIO. XI.

De Divisione propositionis secundum qualitatem vocis.

Affirmativa est, in quâ copula principalis affirmatur, i. cum copulæ principali nullum negationis signum præfigitur, ut homo est rationalis.

Propositio.

Negativa est, in quâ copula principalis negatur, i. quando verbo principali præfigitur negationis signum, ut homo non est equus.

Ad quarum definitionum intelligentiam duo notanda sunt. i. Quòd in discernendâ propositionis affirmatione & negatione, non quævis propositionis pars, sed solum copula respicienda est, non verò prædicati vel subjecti: ubi enim verbum non negatur, licet & subjectum & prædicatum negentur, propositio affirmativa erit, ut non homo est non equus.

Secundò notandū, quòd non ex cujuscunque copulæ affirmatione vel negatione in propositione estimatur propositionis affirmatio vel negatio, sed solum ex affirmatione vel negatione copulæ principalis. Vt hæc propositio, qui non fludet est indoctus, est affirmativa, quia principale verbum affirmatur, licet negetur alterum, Hæc autem, quicumque vivit non est mortuus, est negativa, quia principale verbum negatur.

I Principalis, cujus vi subjectum & prædicatum in propositione copulantur.

Duplex enim
copula est,

Minus principalis, quæ non connectit prædicatum subjecto, sed partes subjecti ad se invicem, aut partes prædicati ad se invicem. Vt in hac propositione, *Socrates* qui est *Philosophus*, est *fælix*, prius illud verbum non est copula propositionis, sed copula subjecti, ejus partes invicem connectens, hoc enim totum, *Socrates*

crates

Socrates qui est Philosophus, habet locum subiecti in eâ propositione: Verbum autem posterius est verbum principale, & propositionis copula, quia ipsum prædicatum nectit subiecto, &c.

Privans, ut homo est indoctus.

Infinisans, ut homo est non doctus.

Nota quòd apud dialecticos negatio est triplex:

Negans, ut homo non est doctus. Atque hæc sola est, quæ propositionem negativam facit. Ita quòd negatio præposita alijs partibus propositionis, quàm copulæ, non est negatio totius propositionis, sed ejus solum termini, cui conjungitur.

Ob. Arist. In lib. de Interpretatione, cap. de oratione, facit affirmationem & negationem species propositionis, ergò non sunt ejus qualitates.

Sol. Assertio & negatio bifariam capiuntur:

Formaliter, pro compositione affirmativâ, vel negativâ prædicati cum subiecto, sic qualitates sunt.

Materialiter, pro propositione affirmativâ, vel propositione negativâ, sic species propositionis sunt.

Ob. Hæc propositio negativa est, nullus homo est Asinus, tamen ibi signum non præponitur verbo sed subjecto. Ergo negativa propositio malè definitur.

Sol. Præponitur:

Quoad vocem, subjecto,
Quoad vim & sensum etiam verbo. Quatenus enim (nullus) includit signum universalitatis, in subjectum, sed quatenus signum negationis in verbum vim exercet.

Purè negativa, ut non, nec &c.

Notandum enim, quòd signa negative qualitatis sunt duplicia. Alia

Mixta, quæ cum negatione i. qualitate, etiam universalitatem, id est, quantitatem propositionis designant: Vt nullus, nihil, &c. Quocirca cum aliquod signum posterioris generis præponitur propositioni, licet quantum ad quantitatem vim exerceat in subjectum, tamen quantum ad qualitatem vim exercet in copulam. Generalis enim ea regula est, quantitatem propositionis à subjecto, qualitatem à copula sumendam esse.

Obiect. Hæc propositio *Socrates* est, vel non est, nec est affirmata nec negata, cum vnum membrum affirmetur, alterum negetur. Ergo

pro

propositio insufficienter dividitur secundum qualitatem.

Puræ } Affirmantes, ut So-
 aut } crates est.
 } Negantes, ut So-
 } crates non est.

Sol. Propo-
 sitiones affir-
 mativæ & ne-
 gativæ sunt,
 vel

Mixtæ, quæ utramq; quali-
 tatem participant, partimque
 affirmativæ, partimque nega-
 tivæ sunt, ut *Socrates* est, vel
 non est, cum alterum princi-
 pale verbum affirmetur, alte-
 rum negetur.

Obiect. Si negatio debet præcedere verbum
 in negativâ propositione, aut ergò mediatè, aut
 immediatè : Non mediatè, quia tum hæc est
 negativa, non homo est animal : Nec immedia-
 tè, quia tum hæc non est negativa, nullus ho-
 mo est animal, quia præcedit negatio immedia-
 tè non verbum, sed subjectum.

Sol. Debet negatio præcedere verbum im-
 mediatè, aut quoad vocem, ut in hac, homo
 non est bos, aut saltem quoad sensum & vim, ut
 in hac, nullus homo est bos : Nam quamvis
 signum (nullus) immediatè præcedat subjectum,
 tamen exercet vim & in subjectum, ut est sig-
 num universale, & in verbum, ut est signum
 negativum.

Obiect. Hæc propositio, non homo non est
 animal, est affirmativa, in eâ tamen negatio
 præponitur verbo principali, Ergò. Antecedens

dens patet, quia duæ negationes faciunt affirmationem.

Resp. Ista
propositio

In voce negativa est, quia
copula negatur.

In sensu affirmativa, quia e-
am duplex negatio facit huic
affirmanti æquivalere, homo
est animal.

Duo hic notanda de negationibus. Primò,
Quòd duæ negationes tum solùm propositio-
nem in sensu affirmantem faciunt, ubi altera ne-
gationum verbo immediatè præfigitur, aliter
non faciunt affirmativam. Ut hæc propositio,
non homo est non animal, affirmans formali-
ter est & quoad vocem & quoad sensum, licèt
sint duæ negationes, quia neutra earum verbo
immediatè præponitur. At hæc, non homo
non est animal, affirmans est solùm quoad sen-
sum & æquivalentiam, quia idem significat,
quod homo est animal.

Secundò, Notanda hæc generalis regula,
quòd pares negationes semper faciunt affir-
mantem propositionem, impares negantem,
modò una earum semper verbo immediatè præ-
ponatur, ut homo non est non animal, in sensu
affirmativa est, ob pares negationes; hæc au-
tem, non homo non est non animal, negativa,
ob impares.

SECTIO,

SECTIO. XII.

De triplici Interrogatione propositionis.

SECUNDUM triplicem propositionis divisionem, triplex fieri potest quæstio de propositione. Nempè, quæ est aliqua propositio? quanta est? qualis est? Prima interrogatio quærit substantiam, ideóque ex divisione propositionis secundum substantiam est respondendum, Nempè esse categoricam, vel hypotheticam, Secunda quærit quantitatem, ideóque ad eam ex divisione quoad quantitatem respondendum est, Nempè esse vel universalem, vel particularem, vel indefinitam, vel singularem. Tertia quærit de qualitate, itaque ad eam similiter ex qualitatis divisione respondendum est. Esse veram, vel falsam, vel affirmativam, vel negativam: Ut in hac propositione, Omnis homo vivit, si quæras quæ est? responde categoricam. Si quæretur quanta est? responde universalem. Si qualis? responde affirmativam. Unde versus,

Quæ? Ca: vel Hyp. Qualis? Ne: vel af. vn.

Quanta? Par. In. Sin.

Nota, quòd cùm propositioni attribuimus substantiam, quantitatem, qualitatem: non veram & propriè dictam intelligimus, qualis in prædicamentis reponitur, sed analogicam & impropriè acceptam, quomodo sumuntur proprijs, quæ habent similitudinem substantiæ, quantitatis, qualitatis.

SECTIO.

SECTIO. XIII.

De Accidentibus Categorica propositionis, & primò de oppositione, eiusque legibus.

Propositio-
nis accidentia } Oppositio.
funt tria, } Æquipollentia.
 } Conversio.

Apud diale-
cticos est op-
positio duplex

Incomplexa, quæ est re-
pugnantia duorum non per-
mittentium se simul in eodem
subiecto, sicut calor frigori,
visus cæcitati opponitur, de
hac agitur in post-prædica-
mentis.

Complexa, quæ est repug-
nantia propositionum, de quâ
hoc in loco.

Oppositio est repugnantia duarum Catego-
ricarum propositionum, vel secundum quanti-
tatem, vel qualitatem, vel utramque, eodem
manente subiecto & prædicato.

Ad quam de-
finitionem in-
telligendam,
notandum ad
oppositionem,
has conditio-

1. Quoad terminos, ut
nulla vox mutetur.

2. Quoad terminorum or-
dinem, ut subiectum non mu-
tetur in prædicatum, &c.

3. Quoad significationem,
ut unâ cum eadem voce, ead-
dem

nes exigi de-
bere : ut idem
sit subjectum,
& prædicatum
& copula.
Tum

dem significatio retineatur.

4. Quoad significandi mo-
dum, ut nulla sit in ullâ cir-
cumstantiâ loci, aut temporis
&c. mutatio, sed iisdem pror-
sus modis omnes termini ca-
pianur.

Est autem qua-
druplex propositi-
onum oppositio

{ Contraria }
{ Sub-con- }
{ traria. }

{ Contradictio- }
{ ria, }
{ Sub-alterna: }

Propositiones contrariæ, sunt duæ propo-
sitiones universales, sibi invicem repugnantes se-
cundum qualitatem. i. sunt universalis affirma-
tiva & universalis negativa, ejusdem subjecti, &
prædicati: ut hæ, omnis homo currit: nullus
homo currit.

Propositiones sub-contrariæ, sunt duæ pro-
positiones particulares sibi invicem repugnantes
secundum qualitatem, i. quarum altera est
affirmativa, alterum negativa: ut hæ, Aliquis
homo legit, Aliquis homo non legit.

Propositiones contradictoriæ, sunt duæ pro-
positiones sibi invicem repugnantes, & secun-
dum quantitatem, & secundum qualitatem, i.
sunt propositiones, quarum altera est universa-
lis, altera particularis; altera etiam affirmativa,
altera negativa: ut hæ, omnis homo est vivens,
aliquis homo non est vivens.

Propositiones sub-alternæ, sunt duæ propo-
sitiones sibi invicem repugnantes solum se-
cundum quantitatem, i. quarum una est uni-
versalis

versalis, altera particularis, sed ambæ ejusdem qualitatis: ut hæc, omnis homo vivit, aliquis homo vivit.

Ex dictis apparet propositiones esse triarii oppositas, nempe vel

Secundum qualitatem solum, ut Contrariæ, & Subcontrariæ.

Secundum quantitatem solum, ut subalternæ.

Secundum utramque, tum quantitatem, tum qualitatem, ut Contradictoriæ.

SECTIO. XIII.

De oppositarum legibus.

Contrariarum propositionum tres sunt leges.

Prima. In materiâ necessariâ, & impossibili, non possunt ambæ esse simul falsæ: ut, omnis homo est animal, nullus homo est animal, altera vera est.

Secunda. In materiâ contingenti, possunt ambæ simul esse falsæ: ut, omnis homo est doctus, nullus homo est doctus, utraque falsa est.

Tertia. Impossibile est utrasque contrarias in quavis materiâ esse simul veras: ut patet per omnem materiæ modum exempla facienti.

Sub-

Prima. In materiâ necessariâ, & impossibili, ambæ non possunt esse simul veræ vel simul falsæ: ut, quidam homo vivit, quidam homo non vivit; quidam homo est equus, quidam homo non est equus.

Sub-contrariarum etiam propositionum tres sunt leges, scilicet,

Secunda. In materiâ contingenti, ambæ possunt esse veræ: ut in his, quidam homo ambulat, quidam homo non ambulat, ambæ veræ sunt.

Tertia. Impossibile est in quavis materiâ utraq; esse simul falsas; sed altera semper vera erit, ut patet per omnia exempla discurrenti.

Contradictentium autem unica est & universalis lex. Impossibile est in quavis materiâ utraq; esse vel veras, vel utraq; falsas. Sed unam semper earum veram esse, alteram falsam necesse est. Ut omnis homo ambulat, aliquis homo non ambulat.

Prima. Si subalternans, vel universalis sit vera, tum etiam subalternata seu particularis erit vera. Sed non è converso. Ut si hæc sit vera, omnis homo spirat; tum & hæc

Sub-alternarum item duæ sunt leges.

hæc vera est, aliquis homo spirat.

Secunda. Si sub-alternata seu particularis sit falsa, tum sub-alternans seu universalis falsa erit. Ut si hæc sit falsa, quidam homo est expers rationis, tum hæc falsa est, omnis homo est expers rationis. Sed non è converso.

SECTIO. XV.

In quâ dubitationes resolvuntur.

Ob. *Arist.* dividens propositionem, *Lib. 1. De Interpr. ca. de Enunciatione*, sub-alternarum propositionum non meminit. Ergo propositiones sub-alternæ non sunt oppositæ.

Resp. Oppositio propositionum est duplex: { Secundum qualitatem, & sic non opponuntur, hanc autem solum *Arist.* dividit. Secundum quantitatem, & sic opponuntur.

Obiect. Nullum genus prædicatur de speciebus suis secundum magis & minus, ut docet *Porphir.* in *Communit. generis & proprii*: sed oppositio prædicatur secundum magis & minus de istis quatuor, quia contradictoriæ sunt magis oppositæ reliquis, quoniam dissident
cum

rum quantitate tum qualitate. Ergò ex non sunt oppositionis species.

Resp. Genus est duplex { Univocum, de quo loquitur Porphyr. tale genus oppositio non est.
Analogum, quod s. gerit proportionem aliquam veri generis, tale est oppositio; hoc verò prædicari potest secundum magis & minus.

Ob. Si oppositio sit in propositione, aut ergò in totâ propositione, aut in aliquâ parte, non in aliquâ parte, quia est idem subjectum prædicatum, & copula in utrisque: Nec in totâ, nam tum esset in omnibus partibus, at probatum est in nullis partibus oppositionem esse. Ergò,

{ Absolutè, secundum essentiam, sic non est in ejs oppositio, cum easdem omnes partes habeant.

Contractè, quatenus affecta est quantitate & qualitate, & sic in eam cadit oppositio. Vnde non convenit propositioni in quantum propositio, sed in quantum tanta vel talis propositio, s. universalis & particularis, affirmativa et negativa. Dico igitur oppositionem esse in totâ pro-

Resp. Propositio consideratur bifariam

propositione, & sic in omnibus partibus, non tamen separatim sed simul acceptis. Licet autem omnes partes eedem sint, quoad terminos, non tamen quoad enunciandi modum, quia in alterâ enuncientur affirmatè, in alterâ negatè, vel in alterâ universaliter, in alterâ particulariter.

Ob. Illæ propositiones non sunt oppositæ, quarum una continetur in alterâ. Sed in propositionibus subalternis particularis continetur sub universali. Ergo,

Secundum rem, ut illæ quæ repugnant in veritate vel falsitate, & sic subalternæ non opponuntur.

Resp. Oppositio propositionum duplex est

Secundum modum enunciandi, ut illæ quæ diuersum habent modum sive qualitatis, cum altera affirmata sit, altera negata, sive quantitatis ut cum altera sit universalis, altera particularis, & sic subalternæ repugnant.

Ob. Istæ propositiones, *Socrates vivit*, *Socrates non vivit*, sunt contradictoriæ, quia nullo alio modo opponuntur, sed non repugnant in quantitate & qualitate. Ergo contradictoriæ malè definiuntur.

Per-

Solut. Con-
tradictoriae
propositiones
sunt duplices,
nimirum vel

Perfectè, quæ & quantitate
discrepant & qualitate, ut illæ
quarum una est universalis, al-
tera particularis, una affir-
mans, altera negans.

Imperfectè, quæ in quali-
tate solâ dissentiant, ut duæ
singulares, quarum altera affir-
mativa, altera negativa est: ut
Socrates est, Socrates non est.
Perfecta autem contradictoria
supra definiebantur, non im-
perfecta.

Obiect. Indefinitæ propositiones sibi invicem
opponuntur, ut homo est niger, homo non est
niger, At nec contrariè, quia sic solum univer-
sales, nec sub-contrariè, quia sic solum particu-
lares, nec aliquo alio modo, ut ex earum defini-
tionibus patet. Ergo divisio oppositionis insuf-
ficiens est.

Formalis. Et sic, ut dictum
est solum duæ universales, qua-
rum altera affirmat, altera ne-
gat, contrariæ sunt, & duæ
particulares, altera affirmans,
altera negans, sub-contra-
riæ.

Solut. Op-
positio propo-
sitionum con-
traria vel sub-
contraria est
duplex. Altera

Secundum æquivalentiam.
Et sic indefinitæ propositio-
nes opponuntur contrariè aut
sub-contrariè. Nam semper inde-

indefinitæ propositiones oppositæ, in materiâ necessariâ contrariæ sunt sub-contrariæ verò in materiâ contingente.

Obiect. In omni oppositione subiectum eodem modo accipi debet, nam aliter esset æquivocatio in propositione, sed in contradictorijs eodem modo non accipitur, quia in alterâ universaliter sumitur, in alterâ particulariter. Ergò inter contradictorias non est oppositio.

Solut. In contradictorijs eodem modo capitur subiectum, quantum ad significationem & proprium sensum, quia eandem rem significat in utraque propositione: sed non quantum ad extensionem sive quantitatem significationis, quia in alterâ universaliter, in alterâ particulariter rem eandem significat: æquivocatio autem est non ubi quantitas, sed ubi significatio vocis immutatur.

Obiect. Illæ propositiones opponuntur contrariè, omnis homo est albus, omnis homo est niger. At ambæ sunt affirmativæ. Ergò contrariæ malè definiuntur.

Secundum formam, quando ijsdem existentibus propositionis partibus, contrarius est enunciandi modus, ut altera sit affirmata, altera negata, sic non sunt contrariæ.

Sol. Contrariae propositiones aliquae dicuntur, vel

Secundum materiam, quando ipsarum propositionum partes sibi invicem sunt contrariae: sic verò ex propositiones contrariae sunt, cum praedicata habeant contraria. Nota enim quòd contrarietas materiae, à contrarietate terminorum: contrarietas formae à contrarietate signorum accipitur.

1. Sunt contrariae, ex parte, respectu habito ad praedicatum, non simpliciter respectu totius propositionis.

Obiect. Ista propositiones, omne animal est homo, nullum animal est homo, sunt contrariae in materiâ necessariâ vel impossibili: at Ambae sunt falsae. Ergò prima lex contrariorum falsa est. Major probatur, quia si essent propositiones contingentes, tum per secundam legem ambae possent esse simul falsae, & per definitionem contingentis supra assignatam, omne animal posset esse homo, & sic brutum homo esse posset.

Solut. Ista regula ut reliquae omnes, intelligenda est de materiâ necessariâ & impossibili, ubi praedicatio directa est: At verò in istis praedicatio est indirecta.

Præ-

Directa, quando communius de eo quod est, minus commune dicitur: ut, homo est animal.

Indirecta, quando id quod minus commune est de eo affirmatur, quod est magis commune: ut, animal est homo. Nota igitur quod in omnibus istis regulis directa prædicatio intelligitur.

Obiect. Illæ propositiones, Nullus homo est species, aliquis homo est species, sunt contradictoriæ, at ambæ sunt falsæ. Ergo lex contradicentium fallax est. Probo minorem: hæc enim, nullus homo est species, est falsa, quia homo in universali species est, ut ex definitione speciei patet. Illa etiam falsa est, aliquis homo est species, nam aliquis homo est individuum, scil. vagum, individuum autem species esse non potest.

Solut. Ista regula intelligenda est in prædicatione reali, non intentionali.

Realis, ubi res de re prædicatur: ut, homo est animal, homo est doctus.

Prædicatio enim

Intentionalis, ubi vox artis prædicatur: ut, homo est species, animal est genus, in priori igitur prædicatione lex contradicentium locum obtinet.

2. Vel dicendum quod in eâ propositione signum (aliquis) potest esse determinatio

Rei, ad hunc sensum, aliquis homo, id est, homo particularis est species, sic quidem falsa est.

Modi, ad hunc sensum, aliquis homo, i. homo aliquo modo sumptus est species, sic vera est: quia homo aliquo modo sumptus, scil. in universalis, est species.

Ob. Ad positionem universalis, non sequitur positio particularis, ut non sequitur, posito homine, poni *Socratem*, quia homo manet corrupto *Socrate*. At propositio sub-alternans est universalis, sub-alternata est particularis. Ergo malè statuitur ea lex sub-alternarum, Si sub-alternata sit vera, sub-alternata est vera.

Incomplexum, quo pacto significat rem aptam de multis prædicari, ut animal, saxum, &c. Ad positionem autem talis universalis non sequitur positio particularis.

Solut. Universale est duplex,

Complexum, quo modo nihil aliud est quàm universalis propositio. Ad ejus autem positionem, particularem poni necesse est.

SECTIO. XVI.

De Equipollentiâ propositionum.

Equipollentia est duarum propositionum categoricarum æquivalentia in quantitate & qualitate, in veritate & falsitate per adventum negationis.

Ad cuius explanationem primò notandum, quòd æquipollentia bitariam accipitur, nempe aut

Generaliter, & sic nomina æquipollentiæ & æquivalentiæ idem significant.

Specialiter, & distinctè, & sic æquivalentia pro eadem significatione (nam idem est æquivalentia quod eadem significatio) terminorum aut propositionum, æquipollentia autem pro æquivalentiâ propositionum accipitur. Quæ circa hoc pacto æquivalentia, est genus æquipollentiæ.

Secundò notandum, quòd duplex est propositionum æquivalentia,

Materialis, ratione terminorum, quando s. constant ex terminis ejusdem significationis: ut, *Cicero est homo, Iulius est animal rationale.*

Formalis, & artificiosa: quando s. propositiones (aliter repugnantes) ad eundem sensum

sensum ratione negationis re-
ducuntur. Hæc verò sola hoc
in loco intelligitur.

1. Ut in sensu penitus con-
veniant, eandemque planè
significationem habeant, eas-
demque omnes condiciones
veritatis, falsitatis, quantitatis,
qualitatis.

2. Ut ista æquivalentia fiat
ratione adiunctæ negationis.
Nam si à naturali convenien-
tiâ vel univocatione ipsorum
terminorum proveniat, pro-
priè æquipollentia dici non
potest. Quocirca ea sola est
huius loci, quæ ambas condi-
tiones habet.

Notandum
igitur, ut ex
definitione
colligitur,
quòd duæ con-
ditiones ad
propositionum
æquipollenti-
am requirun-
tur.

Sectio. XVII.

De Æquipollentiæ Regulis.

TRes sunt æquipollentiæ in propositioni-
bus regule. Prima: Si alicui signo uni-
versali aut particulari præponatur negatio,
æquipollet suo contradictorio. Id est, Si sint
duæ propositiones sibi invicem contradicto-
riæ, præpositâ alteri earum negatione, fit al-
teri æquipollens. Ex. gr. Hæ propositiones
contradictoriæ sunt, Omnis homo est albus,
D a quidam

quidam homo non est albus. Si igitur alteri earum negationem præposueris, ut, non omnis homo est albus, fit alteri æquipollens, quidam homo non est albus, i. ejusdem prorsus sensus & significationis.

Secunda regula. Si alicui signo universali, post-ponatur negatio, æquipollet suo contrario. Id est, Si duæ propositiones universales sint, quarum altera negat, altera affirmat. i. quæ sunt contrariæ, si signo alterius earum post-ponueris negationem, fiunt æquipollentes. Ut, v. gr. Omnis homo ambulat, nullus homo ambulat, contrariæ sunt. Si igitur signo alterius earum post-ponueris negationem, ut, omnis homo non ambulat, fit æquipollens huic, nullus homo ambulat.

Tertia regula. Si alicui signo universali, aut particulari, & proponatur & post-ponatur negatio, æquipollet suo sub-alterno. Id est, Si duæ propositiones sub-alternæ proponantur, ut, omnis homo est animal, quidam homo est animal: si præponatur & post-ponatur alteri earum negatio, ut, non omnis homo non est animal, fit alteri æquipollens, quidam homo est animal.

Vnde breviter colligitur, quod negatio signo atque subjecto propositionis

1. Præposita,	In	1. Contradi-	Æquipollen- tiam facit. Exem-
2. Postposita,		ctorijs,	
3. Præposita & postposita,		2. Contrarijs, 3. Sub alternis,	

Exempli gratia.

Non omnis, quidam non: Omnis non, quasi nullus.

Non nullus, quidam: Sed nullus non, valet omnis.

Non aliquis, nullus: Non quidam non, valet omnis.

Non alter, neuter: Neuter non præstat uterque.

Notandum, quòd regulæ æquipollentiarum traduntur solum de contradictorijs, cont rarijs, & sub-alternis: de sub-contrarijs autem nulla est æquipollentiæ regula.

1. *Præ. Contradic.* 2. *Post, Contrar.* 3. *Piæ, postque, Sub-alter.*

1. Id est. Si uni ex contradicentibus præponas negationem, ex contradicentibus facis æquipollentes. 2. Si signo unius ex contrarijs post-ponas negationem, facis æquipollentes ex contrarijs. 3. Si signo unius ex sub-alternis, & præponas & post-ponas negationem, facis æquipollentes ex sub-alternis.

SECTIO. XVIII.

Dubitationes resolvuntur.

Object. **N**ulla negatio dat propositioni quantitatem, ergò negatio præposita signo particulari ei non dat universalem quantitatem Et proinde prima regula falsa est. Antecedens patet, quia negatio est qualitas propositionis, qualitas autem quantitatem dare non potest.

Sol. Negatio
duplicem ha-
bet in propo-
sitione effe-
ctum, alterum

Immediatum, quod est ne-
gare id, quod post se sequi-
tur.

Mediatum, quod est po-
nere oppositum illius, quod
ipsa negat. Itaque negatio
per se solum negat, per acci-
dens tamen & ex consequen-
ti variat & mutat quantitatem
signi cui adiungitur. Ideoque
quando negat quantitatem
universalem, ex consequenti
ponit particularem, & negans
particularem, ex consequen-
ti ponit universalem, & de-
nique negans negationem,
consequenter ponit affirma-
tionem.

Ob. Contradictoriae semper repugnant in
quantitate & qualitate, ut ex earum definitio-
nibus patet, ergo nunquam sunt aequipollentes.
Argumentum clarum, quia aequipollentes in
quantitate & qualitate conveniunt.

Resp. Verum est. Contradictoriae quamdiu
manent contradictoriae, nunquam aequipol-
lent. At negatione praeposita: desinunt esse con-
tradictoriae, & aequipollentes efficiuntur.

Ob. Negatio siue praeposita, siue postposita
signo est eiusdem semper naturae & virtutis,
at negatio praeposita signo non facit aequipol-
lere contrarias, sed contradictorias. Ergo nec
post

postposita contrarias æquipollere facit.

Sol. Dicendum quòd negatio absolute & in se considerata, eadem est ubicunque posita sit in propositione, sed non est eadem respectu effectus quem in propositione exercet. Natura enim negationis est id tantum negare, quod post ipsam sequitur in propositione. Ideò preposita quantitati in contradicentibus ipsam tollit: quam, si post-ponatur ut in contrarijs, nequaquam tollit.

Obiect. Duæ subalternæ propositiones minus repugnant quàm duæ contradictoriæ. Ergò facilius ad æquipollentiam revocantur. Sed ad contradictoriarum æquipollentiam sufficit una negatio. Ergò ad æquipollentiam subalternarum duæ negationes necessarie non sunt.

Sol. Duæ negationes si voces respicias, plus aliquid sunt quàm una negatio: At quoad actum negandi minus sunt, quia una alterius vim impedit. Id circò qualitatem propositionis non immutant, quod faciunt in æquipollentiâ contradicentiam, sed quantitatem solum. Nam prior negatio facit ut mutetur quantitas: posterior impedit ne mutetur qualitas. Quocircà secunda adijcitur, non ut plus mutetur propositio, sed ne plus mutetur.

Ob. Si regula æquipollentiæ in subalternis vera esset, tum duæ negationes affirmationem facerent, ut hæc, non aliquis homo non est doctus, æquipolleret huic, omnis homo est doctus,

sed duæ negationes affirmationem non faciunt, quia affirmatio & negatio sunt opposita, at unum oppositorum non est causa alterius.

Solut. Negatio non potest esse causa affirmationis primò & per se, sed per accidens & ex consequenti potest: quatenus alteram negationem negat, negatâ enim negatione, necesse est affirmationem poni.

Ob. Quod destruitur aut tollitur, à contrario suo tollitur, ut axioma Philosophorum habet. At una negatio non est alteri contraria. Ergo una alteram non tollit.

Quatenus negant ea quibus præponuntur, sic contraria non sunt.

Sol. Negationes illæ bifariam considerantur, nempe vel

Quatenus una negat, altera negatur, i. una quasi agit, altera patitur, & sic contraria dici possunt. Ex. g. In hac propositione, non aliquis homo non vivit. Si posterior negatio referatur ad id quod sequitur, scil. copulam propositionis, activè se habet & negat, sin verò ad negationem præcedentis, passivè se habet & negatur.

Nota ad intelligendum duas posteriores regulas æquipollentur. Quòd per negationem signo postpositam, non intelligitur immediata postpositio, ut sc. proximè sit postposita signo &

& præposita subjecto: Sed mediata, ut negatio signo & subjecto post-ponatur, & immediatè antecedit copulam propositionis. Nam aliter non totam propositionem sed solum-modò propositionis subjectum immutaret.

SECTIO. XIX.

De conversione Propositionum.

Apud dialecticos triplex conversio est

1. In rebus absolutis, inter terminos, qui de se mutuò universaliter affirmantur, ut inter hominem & risibile: Nam omnis homo risibilis est, omne risibile homo est.

2. In relativis, inter terminos, qui se mutuò respiciunt, ut inter patrem & filium: Nam omnis pater est filij pater, & omnis filius est patris filius.

3. In propositionibus, quo pacto hic tractatur.

Sunt inter dialecticos, qui hos tres conversionis modos accuratè nominibus distinguunt, & eam, quæ est inter terminos absolutos, vocant convertibilitatem, quæ inter relativa, convertentiam, quæ autem inter propositiones propriè conversionem.

Conversio definitur. Commutatio apta terminorum

rum propositionis : Ad quam intelligendam nota quod dicitur.

Commutatio terminorum.] Vbi non ipsarum vocum, sed ordinis commutatio intelligitur, ut subiectum in locum prædicati, & prædicatum in locum subiecti transeat, ut ex. gr. Homo est animal, animal est homo.

Apta] i. Cum tali habitudine & coherencia ad se invicem, ut in rectâ consequentiâ, una propositio ex alterâ inferatur. Ut in his, nullus homo est equus, ergò, nullus equus est homo. Et in his, omnis homo est animal, Ergò aliquod animal est homo.

Nota autem, quòd ex his propositionibus, altera dicitur conversa, ea scil. quæ est antecedens in argumentatione : Altera verò convertens, ea nempe quæ est consequens.

1. Ut sint eadem voces in utraque propositione, subiecti, prædicati, copulæ.

2. Ut sit Commutatio subiecti, in locum prædicati, & contrâ.

Advertendum itaque, quòd tres conditiones requiruntur ad propositionum conversionem.

1. Ut mutuo præpositiones sic dispositæ se inferant & arguant in disputatione, i. ut si una sit vera, altera eadem necessitate vera sit, vel secundum se totam, vel saltem aliquam partem. Quâ de causâ hæ non convertuntur, omnis homo est

[est animal, & omne animal est homo, quia prior vera est, altera falsa.

SECTIO. XX.

De tribus Conversionis Modis.

Est autem triplex conversio propositionum. { 1. Simplex, vel universalis.
2. Per accidens, vel particularis.
3. Per contrapositionem.

Conversio simplex, est 1. mutatio mera subiecti in locum prædicati, & è contrà: 2. manente eadem propositionis quantitate & qualitate. Cujus definitionis duæ partes notandæ sunt,

Prior. Pura mutatio subiecti in locum prædicati & è contrà.] id est, Mutatio tantum ordinis terminorum. Ut distinguatur à conversione per contrapositionem, in quâ non solum ordo terminorum mutatur, sed etiam extensio, cum termini infiniti mutantur in terminos infinitos.

Posterior. Manente eadem qualitate & quantitate.] Quæ adijcitur, ut discernatur à conversione per Accidens, In eâ enim quantitas propositionis mutatur, ut infra apparebit.

¶ *Universali negativæ, ut*
[nullus homo est lapis. Ego nullus

Notandum
verò, quòd hic
conversionis
modus conve-
nit tantùm
propositioni

nullus lapis est homo. Non autem universali affirmativæ, quia non sequitur, omnis homo est corpus. Ergò, omne corpus est homo.

Et particulari affirmativæ, ut quidam homo est animal. Ergò, quoddam animal est homo. Non autem particulari negativæ, quia non sequitur aliquod animal non est homo. Ergò, aliquis homo non est animal.

2. *Conversio per accidens, est 1. mera transpositio subiecti in locum predicati & è contrà. 2. Eadem manente qualitate, sed mutatâ quantitate. Cujus etiam duæ partes.*

Prior, Mera transpositio subiecti, &c. i. Mutatio solùm ordinis, ut distinguatur à conversione per contrapositionem.

Posterior, Eadem manente qualitate, sed mutatâ quantitate, i. universali propositione factâ particulari, ut distinguatur à conversione simplici.

Notandum
verò, quòd hoc
conversionis
modo conver-
titur solùm

Universalis affirmativa in particularem affirmativam, ut omnis homo est animal : Ergò aliquod animal est homo. Et universalis negativa in particularem negativam. Vt nullus homo est equus : Ergò, aliquis equus non est homo.

3. *Conversio*

3. *Converso per contrapositionem, Est 1. mutatio subiecti in locum prædicati & è converso. 2. Manente eadem quantitate & qualitate, sed 3. Terminis finitis mutatis in infinitos. Ut omnis homo est animal, & omne non animale est non homo. Tres ejus definitionis partes.*

Prima: Mutatio subiecti, & c.] In quâ cum alijs conversionis modis convenit.

Secunda: Manente eadem quantitate, & c.] Ut discernatur à conversione per accidens, in quâ quantitas universalis in particularem mutatur.

Tertia: Mutatis terminis finitis in infinitos.] Ut distinguatur ab utrisq; reliquis conversionis speciebus, in quibus nulla fit terminorum mutatio, sed solum ordinis vel quantitatis.

Norandum autem, quod iste conversionis modus convenit tum propositioni

1. Universali affirmativæ, ut convertatur in seipsam, ut. Omnis homo est vivens: Ergò, omne non vivens est non homo.

2. Particulari negativæ, ut convertatur in seipsam, Ut, quidam equus non est albus. Ergò, Quoddam non album non est non equus.

Prima dicitur simplex, quia in ea est simplex & unica mutatio, scil. ordinis prædicati & subiecti, cæteris omnibus manentibus immutatis.

Secunda

De istorum
autem modo.
rum nomini-
bus, nota quòd
conversio

Secunda, per accidens: quia
per eam propositio non con-
vertitur secundum se totam,
sed secundum aliquam sui par-
tem, i. non secundum omnia,
sed quædam subiecta tantum.

Tertia, per contrapositionem,
quia in eâ est contra-
ria terminorum positio, cum
ponantur ut finiti in unâ, &
ut infiniti in alterâ propo-
sitione.

Quocirca propria nota conversionis sim-
plices, est mutatio ordinis subiecti & prædicati,
sine omni aliâ mutatione. 2. Propria nota
Conversionis per accidens est mutatio quanti-
tatis. 3. Propria denique nota conversionis
per contrapositionem, est mutatio terminorum
finitorum in infinitos.

De prædictis conversionis modis nota hos
Versus à Sophista.

Feci simpliciter, convertitur Eva per Acci.

Ast O per Contra: Sic fit conversio tota.

Ad hos ritè intelligendos. Nota, quòd 4 est
proprius character & nota, quâ Sophista de-
signat propositionem universalem affirman-
tem. E, universalem negantem. I, particu-
larem affirmantem. O, particularem negan-
tem. Sic igitur intellige. Feci, i. universalis
negativa designata per E. & particularis affir-
mativa designata per I. convertuntur simpli-
citer.

iter. *E* *u* *a*. i. universalis negativa designata per *E*, & universalis affirmativa designata per *A*, convertuntur per Accidens. *A* *f* *O* i. universalis affirmativa designata per *A*, & particularis negativa designata per *O*, convertuntur per contrapositionem.

1 Vt in conuersione totum extremum accipiatur, ut hæc propositio, nullus homo est peior asino. non debet cōuer- ti. Ergo nullus asinus est peior homine, quia totum prædica- tum non transponitur, sed ni- hil peius asino est homo.

Ne autem in propositionum conuersione a-liqua difficultas lateat, obser- vandæ sunt hæc tres conditio- nes.

2 Vt sit eadem suppositio & significatio cuiusq; termini in utraque: Vt hæc propositio, nullus homo est species: non potest conuerti, ergo, nulla species est homo, quia homo sumitur in priori distributiue, in posteriori confuse.

3 Vt observetur amplificatio in copulâ, i. conueniens exten- sio ipsius verbi ad aliud tem- pus, ut seruetur apta termino- rum applicatio. Vt hæc propo- sitio, aliquis vir fuit infans, cō- verti non sic debet, aliquis In- fans fuit vir, sed aliquis, qui fuit infans, est vir,

SECTIO. XXI.

Dubitationes resolvuntur.

Ob. **H**Æc propositio universalis affirmans
[omnis homo est risibilis] convertitur in
 hanc (*omne risibile est homo*) simplici conversi-
 one, ut ex definitione patet : Ergò universalis
 propositio affirmans convertitur simpliciter.

¶ Aequalibus, cum subjectum
 & prædicatum æquè latè pa-
 tent, ut in hac propositione,
homo est risibilis.

Resp. 1. Pro-
 positiones du-
 plices sunt, a-
 liæ ex termi-
 nis

¶ Inæqualibus, cum subje-
 ctum latius patet prædicato,
 vel è contrà, ut in his propo-
 sitionibus, *Animal est homo,*
Homo est animal : de his verò
 non de illis intelligitur, quòd
 simplex conversio negativæ,
 & non affirmativæ propositio-
 ni convenit.

Resp. 2. Vel
 dicendum,
 quòd duplex
 est conversio

¶ Materialis, ex mutuâ ter-
 minorum inter se coherentiâ,
 & hæc convenire potest uni-
 versaliter affirmantibus.

¶ Formalis, & artificiosa, quæ
 ex regulis conversionis pen-
 det, & hæc solum negantibus
 convenire potest.

Ob.

Obiect. Hæc est simplex conversio : *Socrates est homo, quidam homo est Socrates*, quia non est conversio per *accidens*, aut per *contrapositionem*; sed ibi est mutatio quantitatis singularis, in particularem, Ergò simplex conversio malè definitur.

Resp. Singularis, & particularis quantitas distinguuntur, quoad modum *enunciationis*, non quoad modum *conversionis*: nam idem modus conversionis convenit singularibus & indefinitis, qui convenit particularibus.

Ob. Non sequitur : *Quidam liber est in domo, Ergò, Quædam domus est in libro*. Igitur conversio simplex non convenit particularibus.

Resp. Non est legitima conversio, quia totum prædicatum non transfertur in locum subiecti, sed sic converti debet : *Quidam liber est in domo*: Ergò, *quidam in domo est liber*.

Obiect. Vbi est mutatio à finito in infinitum, est mutatio quantitatis, sed in conversione per *contrapositionem* est talis mutatio. Ergò est mutatio quantitatis.

Resp. Est mutatio quantitatis in terminis, non in propositione, quæ semper manet in sensu ejusdem quantitatis, cum idem signū retineatur.

Obiect. Conversio est mutatio, ergò ubi est duplex mutatio non est simplex conversio. At in conversione simplici est duplex mutatio; nam tum subjectum, tum prædicatum mutatur. Diversarum autem rerum diversa est mutatio: ergò non bene definitur simplex conversio.

Resp.

Resp. Est mutatio duplex, si respiciantur partes propositionis, sed est unica mutatio, si tota propositio spectetur.

¶ 2. Vel dicendum quòd sunt duæ mutationes in numero, sed unica in specie.

SECTIO. XXII.

De propositione hypotheticâ.

Propositio hypothetica est, quæ constat ex pluribus Categoricalis per conjunctionem unitis: ut, homo vivit, & lapis non vivit, cujus definitionis duæ sunt partes. Prior (quæ constat ex plurib. categoricalis) spectat ad materiam: nam categoricę propositiones sunt materia hypotheticę

• Materia hypotheticæ duplex. { 1. Proxima: ipsæ propositiones Categoricalæ.
2. Remota: termini simplices, ex quibus Categoricalæ conficiuntur.

• Posterior (unitis per conjunctionem) spectat ad formam: nam forma hypotheticæ est ipsa unio categoricarum per conjunctionem.

• Forma propositionis duplex, altera quæ dicitur forma { 1. Partis, quæ in categoricâ est ipsa copula: in hypotheticâ ipsa conjunctio.
2. Totius, quæ in categoricâ est unio extremorum per copulam: in hypotheticâ est unio Categoricalum per conjunctionem.

Est

Est autem triplex propositio hypothetica :

1. Conditionalis.
2. Copulativa.
3. Disiunctiva.

1. Propositio conditionalis est hypothetica, in quâ duæ categoricæ conjunguntur per notam conditionis, aut argumentationis, aut causalitatis.

Vnde tres sunt species conditionalis.

1. Causalis, in quâ uniuntur propositiones categoricæ conjunctione causali, ut, quia homo habet pulmonem, spirat.

2. Rationalis, in quâ uniuntur conjunctione illatiuæ, aut argumentationis : ut, homo spirat, ergo pulmonem habet.

3. Conditionalis, propriè, in quâ uniuntur conjunctione conditionis : ut, si homo spirat, habet pulmonem.

Notandum, quòd in hisce omnibus argumentatio includitur, unde propositio altera nominatur antecedens, s. prior, quæ s. habet rationem inferentis : altera verò consequens, quæ nempe habet rationem illatæ : ut in hac causali, quia sol lucet, dies est; prior, sol lucet, est antecedens; posterior, dies est, est consequens.

2. Copulativa propositio est hypothetica, in quâ conjunguntur plures propositiones categoricæ,

tegoricæ, per conjunctionem copulationis: ut, Deus est verus, & omnis homo mendax.

Propositio
copulativa est
duplex, alia

1. Expressa, ubi nota copulationis exprimitur, ut in præcedenti instantiâ.

2. Implicita, in quâ invenitur aliquod adverbium conjunctioni implicitè annexum.

1. Temporis: ut, quando ego curro, vos sedetis.

2. Loci: ut, ubi ego studeo, vos luditis.

Sive

3. Adversationis: ut, *Pavlus* est Apostolus, sicuti *Petrus*.

4. Relationis: ut, tantum valet arbor, quantum fructus.

Hæ & similes, in quibus est aut expressa, aut tacita copulativa, inter copulativas recensentur, quatenus vi & sensu copulativa nota in his semper includitur.

3. Dis-junctiva propositio est, in quâ connectuntur plures categoricæ per conjunctionem dis-junctivam: ut, *Socrates* fuit philosophus, aut *Plato* non fuit.

¶ 1. De veritate & falsitate harum propositionum notandum, quòd conditionalis ea vera, in quâ est bona consequentia, i. in quâ talis est cohærentia propositionum categoricarum, ut si antecedens sit vera, consequens etiam

etiam necessario erit vera, ut si homo spiritum ducit, tum vivit.

Illa autem falsa est, in qua non est certa consequentia, & in qua antecedens vera esse potest. interim ut consequens sit falsa: ut (si homo vivit, lucet sol.)

Veritas igitur conditionalis consistit non in veritate categoricarum ex quibus componitur, sed in ipsarum coherentia.

1. Vtrique pars sit ve-

2. Ad veritatem causalis & rationalis duæ conditiones requiruntur.

Si, ut,

ra.

2. Antecedens sit causa illationis consequentis: si autem altera harum desit, vel altera falsa sit, aut non debita coherentia, falsa erit propositio.

3. Copulativa vera est, cujus omnes propositiones categoricæ sunt veræ, illa autem falsa, in qua aliqua ejus pars & aliqua propositio falsa est.

Vnde ad veritatem omnium veritas requiritur, ad falsitatem unius falsitas sufficit: ut hæc vera, (homo est particeps rationis, & equus expertus:) hæc autem falsa (homo est rationalis) & equus est risibilis.

4. Disjunctiva ea vera est, cujus aliqua propositio vera est, licet aliæ falsæ sint: falsa verò ea est, in qua ambæ sint falsæ. Quocirca ad veritatem, omnis veritas sufficit, ad falsitatem omnium falsitas exigitur: ut hæc vera, (ignis vel est

est calidus vel frigidus) hæc falsa (vel homo est bos, vel equus est asinus.)

Duplicia sunt
accidentia ca-
tegoricæ pro-
positionis

1. Immediata, quæ na-
turam Categoricæ proximè
sequuntur, ut quantitas &
qualitas, & hæc conveniunt
hypotheticæ gratiâ Catago-
ricæ.

2. Mediata, quæ secun-
dario & mediante quantita-
te & qualitate conveniunt,
ut oppositio, æquipollentia,
conversio, & hæc hypotheti-
cæ omnino non conveni-
unt.

Obiect. Hæc est conditionalis, si sol lucet,
tum bos est animal, sed nec vera, quia conse-
quentia mala est, nec falsa, quia ea non est falsa,
cujus omnes partes sunt veræ, Ergò conditio-
nalis malè definitur.

Resp. In eâ
conditionali
duo spectantur

1. Materia & categoricæ
ex quibus conficitur, & quoad
hanc est vera.

2. Forma, & consequentia
unius ad alteram, & quoad
hanc falsa est.

Obiect. Illa propositio est copulativa *Socratis*
& *Plato* philosophantur, sed in eâ non sunt duæ
propositiones categoricæ, ut per se patet, ergò
non est hypothetica, Major manifesta est, quia
est in eâ copulatio, ergò est copulativa.

1. Imper-

Resp. Copulatio est duplex.

1. Imperfecta, sc. terminorum, quando in uno subjecto unòve prædicato plures termini copulantur per conjunctionem, & talis non facit hypotheticam propositionem.

2. Perfecta, i. propositionum, quando plures propositiones copulantur, & talis hoc in loco intelligitur, est ergò ea copulativa, quantum ad subjectum, non verò secundum se totam.

Ob. Totum nihil aliud est, quàm omnes suæ partes, ergò ut tota copulativa falsa sit, necesse est, ut omnes ejus partes sint falsæ, & consequenter una pars non sufficit ad falsitatem copulativæ.

Resp. Totum capitur

1. Distributivè pro omnibus partibus sigillatim acceptis, & si tota sit falsa, singulas partes oportet esse falsas.

2. Collectivè pro omnibus simul sumptis, & sic nisi omnes partes veræ sint, propositio integra falsa erit.

Object. Conjungere & Dis-jungere sunt contraria: at contraria eidem simul non conveniunt, ergò eadem conjunctio non potest simul conjungere & dis-jungere easdem propositiones: at conjunctio dis-junctiva conjungit eas propositiones: ergò non dis-jungit.

Resp. Conjungere & dis-jungere non sunt contraria,

contraria, nisi idem modus intelligatur, sed est hic diversus modus, nam nota dis-junctiva conjungit eas quantum ad voces: dis-jungit verò quantum ad significata.

Objeſt. Hæc dis-junctiva est vera, *Johannes* cras ægrotabit, vel cras non ægrotabit: sed neutra ejus propositio est vera, quia aut prima, aut secunda: sed ad neutram partem responderi potest.

Resp. Est altera earum vera, non determinatè, sed indeterminatè, & sic dis-junctiva vera requirit aliquam partem veram, vel definitè, vel saltem indefinitè.

Ob. Hæc est hypothetica: *Socrates* est Philosophus, qui alios docet philosophari: nam non est categorica, cum constet ex duabus categoricis, in eâ tamen duæ categoricæ non uniantur per conjunctionem: ergò hypothetica malè definitur.

Resp. Omnis hypothetica constat ex categoricis unitis per conjunctionem aut explicatam & apertam, aut implicitam & intellectam: sic in eâ propositione nota copulativa intelligitur in relativo (qui) *Socrates* est Philosophus, & alios philosophari docet.

SECTIO. XXIII.

De propositione Modali.

Triples est
modus

1. Nominis, ut adjectivum, ut
in hac, homo doctus disputat.

2. Verbi, ut adverbium, ut
homo praeclare disputat, sic ut
adjectivadeterminationes sunt
nominum, sic & adverbium
verborum.

3. Propositionis, qui mo-
dum compositionis subjecti
cum praedicato determinat, ut
verum, falsum, impossibile, &
possibile, necessarium, contra-
gens.

Sunt autem
hi duplices, alij
nempe deter-
minant secun-
dum

1. Qualitatem solum propo-
sitionis, sic verum vel falsum
modi sunt.

2. Quantitatem materiae
propositionis, quae, sc. indicat
qualis ipsa materia est, & sic
solum quatuor, jam postremo
nominati, propositiones mo-
dales constituunt.

Def. Est igitur modus vox quaedam propositio-
nis compositione ratione materiae determinans.

1. Ut determinet non a-
liquam propositionis partem,
E sed

Vnde duæ
conditiones re-
quiruntur ad
rationem mo-
di, nempe

sed totius propositionis com-
positionem: ut à nominis ver-
bique modis distinguatur.

2. Ut determinet eam ra-
tione materiæ; i. ostendat cu-
jus materiæ propositio est, ut
distinguatur à verâ & falsâ,
quæ solum qualis sit composi-
tio designant, sine respectu ad
materiam.

Def. Modalis propositio est, quæ aliquo ex
his quatuor modis est determinata. Necessari-
um, Contingens: Impossibile, Possibile.

1. Necessarium est, quod non aliter se habere
potest, ut (necessarium est hominem vivere.)

2. Impossibile est, quod non potest ita se ha-
bere, (ut impossibile est hominem esse asinum.)

3. Contingens, quod est & potest non esse;
ut (contingens est me legere.)

4. Possibile est, quod non est & potest esse;
ut (possibile est aquam esse calidam.)

Notan-
dum, quod
hi modi
ponuntur
dupli-

1. Ex par-
te vocis,
quia po-
nuntur in
proposi-
tione in-
terdum,
nempe

1. Nominaliter,
ut (possibile est homi-
nem currere.) (Neces-
sarium est hominem
spirare.)

2. Adverbiali-
ter, ut (homo possi-
biliter currit,) (ho-
mo necessario spi-
rat.)

cit. er in pro-
positione, al-
tera enim est
differentia

2. Ex par-
te loci e-
jus in pro-
positione,
quia po-
nuntur

1. In principio,
ut (impossibile est
hominem esse lapi-
dem.)

2. In fine: ut (ho-
mo est animal ne-
cessario)

3. In medio, ut
(homo possibiliter
currit.)

1. Composita, in quâ idem
tempus importatur, ut (im-
possibile est sedentem am-
bulare, & ambulare dum se-
deat.)

2. Divisa, in quâ aliud tem-
pus intelligitur, ut (possibile
est sedentem ambulare) & e-
um, qui jam sedet post hac am-
bulare.

Est autem
modalis du-
plex

Notandum autem, quod optima ratio discer-
nendi sensum divisum à composito, à loco ip-
sius modi requiri potest; nam si intra propositi-
onem modus ponatur, ut (homo albus possibili-
ter est niger) sensum divisum facit; at si extra
propositionis materiam in principio ejus aut fi-
ne, ut impossibile est hominem album esse ni-
grum (hominem album esse nigrum impossibile
est) sensum compositum facit.

Not. Si quis hanc differentiam observat au-
thoritate

thoritate fortassis aliquorum exemplorum *Aristotelis*, at nullo præcepto facile convinci potest.

Notandum, quod modalis propositionis duæ sunt partes,

	1. Materia, quæ nihil aliud est, quàm ipsa categorica propositio.
	2. Forma, quæ nil aliud est, quàm modus ipse ad determinandam categoricam adhibitus.

SECTIO. XXIII.

De accidentibus modalis propositionis.

DVplex est quantitas
modalis propositionis, { 1. Dicti. }
 { 2. Modi. }

1. Dicti, & ipsius categoricæ inclusæ in modalibus, & sic quadruplicem quantitatem habet: sicut pura categorica propositio.

2. Modi, & sic dividitur in universalem & particularem nulla autem modalis ex parte modi indefinita est, aut singularis: Prior quantitas materialis est: Posterior formalis dici potest.

I. Propositiono modalis universalis est, quæ habet modum universalem, ut necessarium & impossibile.

2. Propositio verò modalis particularis est, quæ modum habet particularem, ut possibile & contingens.

Affir-

Affirmatio etiam & negatio in § 1. Dicti. }
modali esse potest duplex, altera § 2. Modi. }

1. Modi, quando ipse modus negatur, & quando negatio præponitur modo, ut, non necessarium est hominem esse animal.

2. Dicti, quando ipsa copula negatur, sicut in purâ categoricâ: ut, necessarium est hominem non esse asinum. Similiter dicendum de affirmatione, i. esse aliam Modi, quando negatio modum non præcedit.

2. Aliam Dicti, quando non præcedit copulâ.

Ex quibus illa modalis simpliciter affirmativa, aut negativa dicitur, quæ quoad modum talis est, illa verò, quæ quoad dictum talis, secundum quid modalis dicitur affirmativa vel negativa.

Vnde patet eandem modalem & affirmativam negativamque diversâ ratione esse posse: sicut ex modo & copulâ, alterum quandoque affirmatur altero negato.

Regulæ veritatis & falsitatis modalium propositionum.

1. Propositio modalis de necessario vera est, cujus materia necessaria est, ut necesse est hominem esse animal: falsa, cujus materia, aut impossibilis est, aut contingens, ut necesse est hominem esse bovem, necesse est hominem esse album.

2. Propositio modalis de impossibili vera est, cujus materia est impossibilis, ut impossibile est hominem esse equum: falsa verò, cujus

materia vel est necessaria, vel contingens, ut impossibile est hominem esse animal, impossibile est hominem esse album.

3. Propositio modalis de possibili vera est, cujus materia aut necessaria est aut contingens, ut possibile est hominem vivere, possibile est hominem currere: falsa cujus materia est impossibilis, ut possibile est hominem esse asinum.

4. Propositio modalis de contingenti falsa est, cujus materia, aut est necessaria, aut impossibilis; ut contingens est hominem esse corpus, contingens est hominem esse brutum.

Notandum, quòd omnes veræ propositiones modales necessariae sunt, omnes falsæ impossibiles: nam quamvis materia alicujus modalis & categorica, quam includit, sit contingens, tamen ipsa modalis contingens non est; ut hæc propositio de modo contingenti, Contingens est hominem esse album, est necessaria, quia ita est, nec potest aliter esse quàm contingens. Ista autem impossibilis est, equum esse album est necessarium, quia licet equus potest esse albus, non tamen potest esse necessarium, equum esse album.

Not. Aliud igitur est esse contingentem propositionem, & esse de modo contingenti: seu aliud est esse categoricam propositionem puram contingentem, aliud esse categoricam propositionem modalem contingentem.

Obiect. Determinatio est actio, quia determinat

minare est agere, sed modus non est actio, ergò malè definitur modus esse determinatio propositionis.

Resp. Aliquid determinat propositionem dupliciter,

1. Effectivè, & sic proferens propositionem omnimodè ipsam determinare dicitur & hoc est agere.
2. Formaliter, & sic ipse modus propositioni adhibitus ipsam determinat, & hoc non est agere.

Obiect. Si modus sit determinatio propositionis, tum propositio, quæ caret modo, est indeterminata, & per consequens indefinita, at omnis propositio modo carens non est indefinita, Ergò,

Resp. Indeterminatio est duplex, alia quoad

1. Quantitatem, sic omnis propositio est indeterminata.
2. Compositionem subjecti cum prædicato, & sic omnis pura categorica indeterminata est, quia nullus modus, signumve in propositione ponitur, quod indicare possit, qualis compositio est.

Ob. Per se & per accidens faciunt modalem propositionem, ut per se, *Socrates est animal*, ergò non sunt quatuor solum modi.

1. Primarij, solum quatuor nominati,

Resp. Modi
duplices sunt

1. Secundarij, & sic sunt multò plures, ut utile, inutile; certum, incertum; per se, per accidens; qui tamen omnes ad quatuor prædictos reducuntur: sicut per se sub necessario, per Accidens sub contingenti continentur.

Obiect. Ista est propositio modalis: Possibile est *Socratem* currere, sed in eâ non est propositio determinata, ergò modalis malè describitur, minor patet, quia *Socratem* currere, non est propositio.

Resp. Est propositio implicita, nam est possibile *Se Socratem* currere, significat, est possibile, ut *Socrates* sit currens, licet ergò non sit propositio formaliter & explicata, est tamen virtualiter & implicitè.

Obiect. Modus in modalibus est earum forma: sed quantitas sumitur ex materiâ non formâ: ergò ex modo quantitas earû haberi non potest.

Resp. Quantitas subjectorum, sicut in puris categoricis, materiam sequitur, sed quantitas compositionis subjecti, cum prædicato, sicut in modalibus, formam sequitur.

Obiect. Affirmatio & negatio sunt contraria: ergò eadem modalis affirmativa & negativa esse non potest.

Resp. Verum est ratione eadem; at quæ est affirmativa ratione modi, potest esse negativa ratione copulæ, vel è converso.

SECTIO.

SECTIO. XXV.

De Argumentatione.

Explicatis partibus materialibus argumentationis, deinceps de ipsâ argumentatione dicendum est.

Def. Est autem argumentatio oratio, in quâ propositio una ex aliâ vel alijs consequi dicitur.

1 Quia vox simplex nequit esse argumentatio, dicitur oratio: ut, homo est animal, ergo homo est corpus.

2 Dicitur (in quâ vna propositio denotatur sequi ex aliâ vel alijs) quia sat non est ad naturâ argumentationis, ut una sequatur ex alterâ, nisi in tali ratione exprimitur ipsa consecutio: ut, homo est animal, & homo est corpus, argumentatio non est, licet in re ipsâ vna sequatur ex alterâ, nisi per notam illationis explicetur.

Vnde apparet tres esse argumentationis partes: nempe,

1. Illam, ex quâ altera inferitur, ut in præcedenti exemplo, homo est animal, & hæc nominatur antecedens.

2. Illam, quæ inferitur, ut in eodem exemplo, homo est corpus, & hæc nominatur consequens.

3. Ipsam notam illationis, exprimentem consecutionem, ut ergo, igitur, &c. quæ est quasi vinculum & nodus antecedentis & consequentis.

Notandum,
quod harum
partium alie
sunt, nempe

1. Materiales, ut anteceden-
dens & consequens, ex quibus
materialiter argumentatio con-
ficitur.

1. Vocem,
ut nota illatio-
nis.

2. Forma-
les, forma
autem ar-
gumenta-
tionis alia,
nempe
quoad

2. Significa-
tionem, ut ipsa
connexio ante-
cedentis, & con-
sequentis, & ip-
sa consequenti-
a, quam illati-
onis nota desig-
nat.

Notandum,
quod anteceden-
dens in argu-
mentatione bi-
formis esse po-
test, nempe

1. Simplex, ut in enthy-
mema, ubi unica propositio
præcedit notam illativam, ut,
homo est corpus, ergo est sub-
stantia.

2. Duplex, ut in syllogismo,
ubi duæ propositiones præce-
dunt notam illativam, ut omne
animal est corpus, omnis ho-
mo est animal, ergo omnis
homo est corpus: quarum prio-
rem maiorem appellant, poste-
riorem minorem.

Dividitur argumentatio
dupliciter, & secundum

1. Qualitatem.
2. Substantiam.
Argumenten-

Argumenta-
tionum quoad
qualitatem ali-
a est

1. Bona, in quâ consequens
necessariò infertur ex antece-
dente: ut, homo loquitur, ergò
habet linguam.

2. Mala, in quâ consequens
non rectè infertur ex antece-
dente: ut, homo loquitur, ergò
est doctus.

1. Quoad materiam, in quâ
ob ipsarum rerum conjuncti-
onem necessariam, una ex al-
terâ necessariò infertur: ut,
Socrates est homo, ergò *Socra-
tes* est rationalis: ibi enim bona
consequentia est solum ob ne-
cessariam connexionem homi-
nis & rationalis.

Consequen-
tia autem bo-
na est duplex:

2. Quoad formam, in quâ
propter modum collocandi, u-
na sequitur ex alterâ: & non ob
ipsarum rerum necessariam
conjunctiorem, sed propter
modum collocationis proposi-
tionum. De Signis & Modis vi-
de post.

Quoad formam autem hæc bona est conse-
quentia, licet non quoad materiam: Omnis
lapis est animal, omnis homo est lapis, Ergò
omnis homo est animal. In hac enim licet
nulla sit ipsarum rerum connexio, tamen pri-
oribus illis positis, necesse est sequi id quod
infer-

infertur, propter modum collocandæ hujus argumentationis in figurâ & modo.

Secunda divisio argumentationis quoad substantiam, est generis in suas species.

Quatuor enim species sunt :

1. Sylligismus.
2. Enthymema.
3. Inductio.
4. Exemplum.

Syllogismus autem duplex :

1. Categoricalus.
2. Hypotheticus.

Def. Est autem Syllogismus argumentatio in quâ quibusdam positis & concessis, necesse est aliud evenire per ea quæ posita sunt & concessa.

1. Oratio ponitur loco generis: duplex enim syllogismi genus.

1. Remotum :
sic oratio.
2. Proximum :
sic argumentatio
genus est.

2. In quâ quibusdam] i. quibusdam propositionibus, quæ particula ponitur ad differentiam enthymematis, in quo unica est præmissa, saltem formaliter & quoad vocem, at in syllogismo plures præmissæ esse debent.

3. Positis] i. dispositis in modo & figurâ ad differentiam inductionis & exempli, in quibus propositiones secundum modum & figuram non disponuntur.

4. Necesse est evenire] i. sequi & inferri in conclusione, quæ particula ponitur ad differentiam Sophisticorum syllogismorum, in quibus licet

licet conclusio apparet sequi ex præmissis, non tamen necessario sequitur.

5. Aliud] i. aliam propositionem, nempe conclusionem, quæ ponitur ad differentiam fallaciæ (in petitione principij) ubi conclusio eadem est cum præmissis.

Syllogismus
autem duplex
est, nempe

1. Perfectus, qui evidentem habet necessitatem suæ illationis, sicut sunt syllogismi, qui in quatuor modis primæ figuræ efformantur.

2. Imperfectus, qui non habet necessitatem suæ illationis evidentem, ut syllogismi in alijs modis & figuris confecti; qui aliter evidentiam suæ illationis non habent, quàm per eorum reductionem ad syllogismos primæ figuræ.

Syllo-
gismus
duas
habet
partes,
nempe

1. Mate-
riam, quæ
duplex:

2. For-
mam, quæ
etiam du-
plex:

1. Remota, sunt ter-
mini, ex quibus proposi-
tiones constantur.

2. Propinqua, sunt
propositiones, ex quibus
immediatè conficitur syl-
logismus.

1. Ex parte terminorū,
quæ appellatur figura.

2. Ex parte proposi-
tionum, quæ nominatur
modus.

De materiâ remotâ nempe terminis. { Notandum, quòd tres sunt termini in omni syllogismo, nempe

1. Maior.
2. Minor.
3. Medius.

Maior terminus, vel **maius extremum** est, quod coniungitur cum medio in maiore propositione.

Minor terminus, vel **minus extremum** est, quod coniungitur cum medio in minore propositione.

Medius verò terminus, est qui bis sumitur ante conclusionem, ipsam verò conclusionem non ingreditur, ut omne animal est corpus, omnis homo est animal, ergò omnis homo est corpus.

Animal est medius terminus, corpus est maior, homo est minor.

Notandum, quòd omnis terminus bis ponitur in Syllogismo, maior in maiore propositione & conclusione; medius in maiore & minore, nec omninò in conclusione: minor in minori propositione & conclusione.

Medius autem terminus nominatur à dialecticis { 1. Medium, quatenus unit & coniungit unum extremum alteri.

2. Argumentum, quatenus est causa, ut conclusioni, de quâ dubitatur, fides adhibeatur.

De materiâ } Propositiones item in omni
propinquâ, i. }
propositionib. } Syllogismo tres sunt, nempe,
1 Maior quæ à dialecticis interdum absolutè
propositio nominatur, prima, s. Syllogismi e-
nunciatio.

2 Minor etiam assumptio dicitur, quæ est
secunda syllogismi enunciatio.

3 Conclusio, quæ notam illationis sequitur
& ex maiori, & minori infertur, & est tertia syl-
logismi enunciatio.

De formâ
remotâ, scil.
figurâ.

Figura autem syllogismi est
medij termini cum cæteris dis-
positio quoad subjectionem &
prædicationem.

1 Altera in quâ medium est
subiectum maioris propositio-
nis, & prædicatum minoris, ut
omne animal est corpus, vide
instantiam præcedentem.

2 Altera est in quâ medium
est prædicatum in utraq; pro-
positione s. maiori & minori.

Est autem fi-
gura triplex

3 Altera in quâ medium
subiectum est in propositione
utraque, ut omnis homo est
corpus, aliquis homo est ani-
mal, ergo aliquod animal est
corpus. Vnde versus (Sub. præ.
prima, bis præ. secunda, tertia
(bis Sub.))

Sic

Sic exponitur, medium in primâ figurâ subiectum est in vnâ præmissâ, prædicatum in alterâ, in secundâ figurâ, bis prædicatum, & prædicatum in utrâque præmissâ, in tertiâ figurâ bis subiectum, & subiectum in utrâque præmissâ.

Modus est ordinatio propo-

De formâ } sitionum in syllogismo secun-
propinquâ, i. } dum certam qualitatem & quan-
modo. } titatem.

Syllogismo-
rum autem
modus duplex
est, alij enim
sunt

1. Indirecti, in quibus inferitur conclusio, in quâ minus extremum de maiori prædicatur, ut omne animal est vivens, Omnis homo est animal, ergo aliquod vivens est homo.

2. Directi, in quorum conclusione maior extremitas prædicatur de minore, ut omne animal est vivens, omnis homo est animal, ergo omnis homo est vivens.

Eorum autem qui } 1. Perfecti.
directè concludunt, }
alij sunt } 2. Imperfecti.

1. Perfecti, qui per se apparent necessario concludere, & qui ita perspicue & clare conclusionem inducunt, ut ipso rationis lumine eius firmitas in concludendo perspicatur, & tales sunt modi quatuor in primâ figura.

2. Imperfecti, qui per se non ita apparent
necessa-

cessariò concludere, sed per reductionem ad alios syllogismorum modos evidentes sunt, tales verò sunt modi secundæ tertiæque figuræ, qui ad modos primæ figuræ reducuntur, ut infra dicemus.

Omnia autem modorum nomina numero novem-decem, his versibus continentur à sophista. 1. Barbara. 2. Celarent. 3. Darij. 4. Ferio. 5. Baralipon. 6. Celantes. 7. Dabitis. 8. Fapesmo. 9. Frisomorum. 10. Cesare. 11. Camestres. 12. Festino. 13. Baroco. 14. Darapti. 15. Felapton. 16. Disamis. 17. Datili. 18. Bocardo. 19. Ferison.

Notandum quòd novem priores ex his modis ad primam figuram pertinent, quatuor sequentes ad secundam, sex ultimi ad tertiam.

Ex modis autem primæ figuræ quatuor priores directi sunt, quinque verò posteriores indirecti, in quibus quantum ad positionem terminorum in præmissis, nulla est differentia à perfectis modis, sed solum quia est inversio terminorum in conclusione.

Quia in directis major terminus prædicatum conclusionis est, minor subjectum; In indirectis verò minor terminus prædicatum, & major subjectum.

Notandum autem quòd ex eâ literarum observatione, de quâ supra diximus in conversione, facile est syllogismos per omnes formare modos: Nam *A.* universalem affirmativam denotat, *E.* universalem negativam, *I.* particularem

rem affirmativam, O particularem negativam.

Deinceps notandum in singulis dictionibus esse tres syllabas, nam ubi sunt plures, ultimæ adijciuntur metri causâ: per primam syllabam maior intelligitur, per secundam minor, per tertiam conclusio, ut in his exemplis.

Fig. <	1. Barbara	{	Omnis virtus est qualitas.
			Omnis iustitia est virtus,
			Ergo
	2. Cesare.	{	Omnis iustitia est qualitas.
			Nullus homo est expertus ra-
			tionis .
	3. Darapti	{	Omnis Asinus est expertus
			rationis : Ergo
			Nullus Asinus est homo.
		{	Omne animal est vivens.
			Omne animal est corpus :
			Ergo
	{	Aliquod corpus est vivens.	

Duplices sunt regulæ syllogismo-
rum, aliæ
1 Generales omnium figura-
rum.
2 Speciales, quæ diversæ di-
versis figuris conveniunt.

Regulæ generales, quæ in omni syllogismo observantur, quatuor sunt.

1 Prima, ex ambabus præmissis particularibus nihil sequitur in syllogismo, & quando utraque præmissa particularis est, nulla conclusio ex his inferri potest.

Secunda,

2 Secunda, ex ambabus præmissis negativis in syllogismo nihil sequitur.

3 Tertia, si aliqua præmissarum particularis sit, oportet conclusionem esse particularem, nam particularis conclusio rectè inferri potest ex universalibus præmissis, sed nunquam universalis conclusio ex præmissâ particulari.

4 Quarta, si aliqua præmissarum fuerit negativa, oportet conclusionem esse negativam, nam ex puris affirmativis nunquam concluditur negativa.

De particularibus autem regulis, observandum quod duę sunt catholice regulę primę figurę.

1 Prior est, in modis directis & perfectis primę figurę, semper oportet maiorem esse universalem.

2 Posterior est, in modis directis & perfectis primę figurę, semper oportet minorem esse affirmativam, unde si vel maior sit particularis, aut minor negativa in primâ figurâ, nihil sequitur.

Secundę item figurę sunt duę leges & regulę, 1. prima, oportet maiorem semper esse universalem in secundâ figurâ.

2 Secunda, oportet conclusionem in secundâ figurâ semper esse negativam, unde ubi in secundâ figurâ aut maior particularis est, aut affirmativa conclusio, nihil sequitur.

Tertię item figurę duę regulę. 1. Prima, oportet minorem in tertiâ figurâ semper esse affirmativam.

2 Secunda,

2. Secunda, oportet conclusionem in tertiâ figurâ semper esse particularem, unde si aut minor sit negativâ aut conclusio universalis in tertiâ figurâ, nihil sequitur.

Not. Veritas harum particularium regularum clarè apparebit, inspiciendo particulares modos cujuscunque specialis figuræ.

Obiect. Argumentatio est actio rationis, nam idem est argumentari quod discurrere, discurrere autem est propria actio intellectus, at oratio est actio linguæ, dicitur enim oratio quasi oris ratio, ergo argumentatio non est oratio

<p><i>Resp.</i> Argumentatio consideratur tum</p>	<p>1. Formaliter, quoad essentiam, sic est interior discursus intellectus.</p>
	<p>2. Significativè, quoad expressionem, sic est exterior discursus oris & oratio, unde argumentatio non aliter oratio dicitur, nisi quatenus exprimitur oratione.</p>

Ob. Bona est ea argumentatio in quâ omnes leges argumentationis observantur, sed in argumentatione malâ: ut homo est animal, ergo homo est asinus, observantur omnes conditiones, cùm omnes partes legitimas habeat. 1. Antecedens, 2. Consequens, 3. Notam. Ergo argumentatio mala est bona.

<p>1.</p>	<p>Quoad formam sic est bona.</p>
	<p>2. Quoad materiam sic est mala,</p>

Resp.
ment
bifaria
tur, au

Obie.
dicatu
Enthy
Demon
mala e

Resp.
nus du

Indu
m du
st,

Obie.
Dialec
gism

Resp. Argumentatio bona bifariam dicitur, aut

mala, Nam ut sit bona secundum formam, satis est ut denotetur per notam conclusionis unam inferri ex altero, at verò ut sit bona secundum materiam, requiritur, ut reipsa referatur. Et ut consequens necessario pendeat ab antecedente.

Obiect. Vna species ejusdem generis non prædicatur de alterâ, sed exemplum est inductio & Enthymema syllogismus, ut inquit *Arist. lib. 1. Demonstr. cap. 1.* ergo membra confunduntur & mala est divisio.

Resp. Syllogismus duplex est,

1. Perfectus, ex tribus constantibus propositionibus, & talis non est enthymema.

2. Diminutus, ex duabus conflatus, & talis ibi dicitur enthymema.

Inductio item duplex est,

1. Consummata, quæ est processus ab omnibus singularibus ad ipsum universale.

2. Inchoata, quæ est ab uno aut ab aliquibus singularibus ad aliquid universale, & hujusmodi inductio exemplum est.

Obiect. Omnes species argumentationis ad Dialecticam spectant, sed solum inductio & syllogismus ad Dialecticam spectant affirmante *Aristotele*

Aristotele allegato loco : Enthymema verò & exemplum ad oratores , ergo Enthymema & exemplum non sunt species argumentationis.

Resp. Duo spectantur in § 1. Doctrina.
exemplo & Enthymemate: § 2, Et usus.

1 Doctrina & modus docendi præcepta quibus sunt formanda, & sic pertinent solum ad Dialecticam.

2 Usus & praxis, & exercitium ipsorum præceptorum, & sic spectant ad orationem : non enim docet orator quomodo fabricanda sunt, sed à Dialecticâ fabricatis utitur.

Obiect. Omne genus convenit æqualiter suis speciebus, non uni magis quàm alteri, sed argumentatio illis convenit inæqualiter, ut magis syllogismis quàm cæteris, cum syllogismus sit perfectissima argumentatio, Ergo.

Resp. Argumentatio consideratur quoad.

1. Essentiam, quæ definitione explicatur, sic æquè convenit universis.

2. Effectum, & actum probandi & faciendi fidem, sic maxime syllogismo, inde inductio-
ni. Deinceps enthymemati,
Postremo exemplo.

De Syllogismo.

Obiect. Definitio constare debet ex genere proprio & differentiâ, ut asserit *Arist. lib. 6. Topicorum cap. 3.* at oratio non est proximum syllogismi genus sed argumentatio, ergo malè definitur.

Resp.

Resp. Conveniens, id est, necessarium non est, ut docet *Arist.* eodem in loco.

Nam duo spectantur in definitionis constructione, nempe

1. Modus, qui est ex genere & differentiâ.

2. Finis, qui est evidentia rei definitæ, in modo ergò artem respicimus, in fine cognitionem: quamvis ergò ex ratione artis consisteret ex genere proximo, tamen ratione finis potest ex remoto, ubi ipsum est notius.

Objec. Si in syllogismo omni necesse est sequi conclusionem ex præmissis, tum unus syllogismus necessarius est & demonstrativus, nullus autem topicus, at id falsum est: Ergo.

1. Consequentia, quoad connexionem conclusionis cum præmissis, & hæc est in omni legitimo syllogismo.

Resp. Duplex intelligitur necessitas in syllogismo

2. Veritatis, quoad ipsas propositiones, & hæc est solum in demonstrativâ. Prior necessitas est hypothetica, quia concessâ præmissarum veritate, necesse est sequi conclusionem. Posterior autem est positiva, posterior demonstrativo propria, prior omnium communis.

Ob. In qualibet propositione sunt duo termini,

mini, sed tres sunt propositiones in Syllogismo: ergo sunt sex termini & non solum tres.

Resp. Nego argumentum, quia quilibet terminus bis accipitur in syllogismo, sunt ergo tres solum diversi in specie, licet sex sunt quoad numerum.

Obiect. Omnis terminus est quiddam extremum, at medium non est extremum, ergo nullus est medius terminus.

Resp. Medi-
us terminus
consideratur
respectu

1. Præmissarum, quas semper aliquâ ex parte terminat & sic est extremum.
2. Extremitatum, quas unit & conjungit, & sic est medium.

Obiect. Syllogismus constat ex duabus tantum propositionibus, ut affirmat *Arist. lib. 1. De monst. cap. 3.* Ergo non constat ex tribus.

Resp. Constat ex duabus tantum propositionibus, verum est præmissis, & eas *Arist.* intelligit.

Nam duplex
est modus pro-
positionum in
syllogismo,
nam aliæ se
habent

1. Activè, quæ scil. ad alias inferunt ut præmissæ, & tales duæ solum sunt in syllogismo.
2. Passivè, quæ scil. ab alijs inferuntur, ut conclusio, & talis in syllogismo unica.

Obiect. Dispositio est actio, & disponere est agere, at figura non est actio, ergo non est medij termini dispositio.

Resp.

Resp. Dispositio capitur bi-
fariam, nempe

- 1. Pro actu disponendi & sic est actio.
- 2. Pro modo & ordine disponendi, & sic non est actio, & sic sumitur à sophista.

Obiect. Id quod prædicatur de utrisque extremitatibus, est super utrasque extremitates; id quod subijcitur utrisque est infra utrasque; at medium non est supra aut infra extrema, sed inter utrasque, ergò medium non est prædicatum in secundâ figurâ, & subiectum in tertiâ.

Resp. Medium duplex, alterum

- 1. Positione.
- 2. Coniunctione.

1. Positione, quod scilicet inter extrema ponitur, ut centrum in circulo.

2. Coniunctione, quod unit & coniungit extrema, & tale est medium in secundâ & tertiâ figurâ, Nam licet sit supra vel infra extrema, quoad positionem & prædicationem; est tamen inter extrema quoad coniunctionem, quatenus coniungit extrema in conclusione. At medium in primâ figurâ est utroque modo medium.

Obiect. Impossibile, necesse & modus est, ut supra dictum est, at non est ordinatio propositionum in syllogismo quoad quantitatem & qualitatem, ergo modus male definitur.

Resp. Modus duplex,

- 1. Propositionis, qui in propositionis determinatione consistit, de quâ dictum est.
- 2. Syllogismi, qui s. in ordinatione propositionum consistit, & talis hic defuitur.

Obiect. Sequitur, *Socrates* est corpus: *Socrates* est rationalis, ergo quoddam rationale est corpus, ergo sequitur conclusio ex puris particularibus.

Resp. Duplex est Syllogismus } 1. Expositorius & informis.
2. Figuralis & artificiosus.

1. Expositorius & informis, qui est ille, cuius medium est singulare singulariter acceptum.

2. Figuralis & artificiosus, qui sc. in modum & figuram compingitur. Prior esse potest ex singularibus, hic verò nunquam: itaque quando dico syllogismum non esse ex particularibus, intelligo compactum in modo & figurâ.

Obiect. Medium in primâ figurâ includitur in minori termino necessario. At minor terminus ingreditur conclusionem; ergo & medium conclusionem ingreditur.

Resp. Ingreditur quidem per Accidens idque secundum rem, sed non ingreditur per se & secundum vocem, eo sc. modo quo ponitur in præmissis.

Obiect. Sequitur in secundâ figurâ, Omne resibile est animal rationale, Omnis homo est animal rationale, ergo omnis homo est resibilis, ergo sequitur conclusio affirmans in secundâ figurâ.

Resp. Conclusio duplex est, { 1. Materialis.
2. Formalis.

1. Mate-

1. Materialis, quæ est ex rerum coherentiâ, & talis bona consequentia affirmativa esse potest in secundâ figurâ, ubi omnes termini æquales sunt.

2. Formalis, quæ est ex propositionum dispositione, & quæ est in aliquo istius figuræ modo, & talis solum est negativa in secundâ figurâ.

SECTIO. XXVI.

De reductione Syllogismorum.

NOtandum, quòd modi posteriorum figurarum ad primæ figuræ modos reduci possunt.

Consideranda autem sunt in reductione

1. Finis & causa.
2. Modus & regulæ, quibus reductio perficitur.

1. Causa est imperfectio eorum syllogismorum, qui in earum figurarum modis efformantur.

2. Finis & usus, ut syllogismis, in quibus per se non appareat concludendi necessitas, fides & evidentia adhibeatur.

Reductio autem est duplex

1. Per ostensionem,
2. Ad impossibile.

1. Per ostensionem, quæ est, cum aliquis imperfectus syllogismus ad perfectum reduci-

rur per conversionem, alicujus propositionis per eisdem terminos, ut in Cæsare: Nullus homo est immortalis, omnis Angelus est immortalis, ergo nullus Angelus est homo: Ad Celarent, per simplicem conversionem majoris: Nullum immortale est homo. Omnis Angelus est immortalis, ergo nullus Angelus est homo.

2. Ad impossibile, quæ est cum ex contradictorio conclusionis, cum aliquâ præmissarum infertur contradictorium alterius præmissæ ut in Baroco: Omne vivens est animatum, aliquis lapis non est animatus; ergo aliquis lapis non est vivens.

Retineatur major, Omne vivens est animatum, sumatur contradictorium conclusionis, Omnis lapis est vivens, & infertur in Barbara contradictorium minoris, Omnis lapis est animatus.

1. De modo autem reductionis notandum primò, quòd sunt quatuor consonantes, *B. C. D. F.* Quocirca omnes aliarum figurarum modi reducendi sunt ad eos modos, qui ab eadem consonante incipiunt, ut Cæsare & Camestres ad Celarent, Baroco & Bocardo ad Barbara, &c.

2. Secundò, notandum, quòd & quatuor aliæ consonantes sunt in syllabis, Primò *S.* & hæc denotat propositionem per vocalem præcedentem designatam convertendam simpliciter. Tertiò *M.* & hæc notat transpositionem præmissarum, ut ex majori fiat minor. Secun-

dò p. & hæc notat eodem modo conversionem per accidens. Quartò c. & hæc notat talem modum reducendum per impossibile sumpto contradictorio conclusionis loco præmissæ notatæ per vocalem antecedentem.

SECTIO. XXVII.

De Enthymemate.

Def. **E**Nthymema est syllogismus imperfectus, in quo ex unicâ propositione inferitur conclusio, ut, omne animal vivit, ergo omnis homo vivit.

Notandum, quòd syllogismus formaliter perfectus ex duabus præmissis conclusionem inferentibus consistit.

Ideoque cum Enthymema ex unicâ præmissâ constet, igitur imperfectus quoad materialem, sc. aut formalem perfectionem syllogismi esse dicitur: est tamen perfectus virtualiter, quatenus per unam præmissam explicatam, alteram in mente habet intellectam, unde eque firmum probandi robur habet atque syllogismus.

Syllogismus } 1. Evidentiam probati-
dicitur imper- } onis.
fectus biformi- } 2. Firmitatem probati-
ter, & quoad } onis.

Quoad evidentiam probationis, & sic Enthymema imperfectus syllogismus verè dicitur, cum alterâ præmissâ careat, ex quâ inferitur conclusio.

Quoad firmitatem probationis : & sic Enthymema imperfectus non est intelligentibus auditoribus, neque minorem necessitatem habere videtur quàm syllogismus.

Reductio ad Syllogismum.

Reducitur autem Enthymema ad Syllogismum per oppositionem præmissæ intellectæ, quomodo autem reducatur, intelligitur cum cognoscamus quæ præmissa deficit, quod ex terminis cognoscitur in Enthymemate collocatis ; nam si major terminus semel solum sumatur, deficit major propositio ; si autem semel minor, ea deficit ; prædicatum autem conclusionis, major terminus, subjectum, minor. In eo igitur casu ex termino deficiente & medio formanda propositio est, quæ adjecta prioribus consummatum syllogismum facit, *V. G.* Omne animal currit, ergo omnis homo currit, Major terminus currit, ibi bis ponitur, ergo major propositio non deficit, sed minor, quia minor terminus (homo) semel tantum recensetur. Minor igitur propositio ex deficiente minori termino, & medio termino fabricanda est, omnis homo est animal, & perfectus evadit Syllogismus.

Obiect. Enthymema est Syllogismus. Sunt diversæ species argumentationis, ergo Syllogismus non prædicatur de Enthymemate, & consequenter malè definitur.

Resp. Enthymema & Syllogismus explicatus & perfectus sunt diversæ species : Enthymema

mema autem est syllogismus imperfectus & implicitus.

Ob. Omnis reductio est posterioris in priora, sed syllogismus non est prior enthymemate, quia species ejusdem generis sunt simul naturâ, affirmante *Arist. in post-pradicamentis, in cap. de modis simul*: ergo enthymema non reducitur ad syllogismum.

<p><i>Resp.</i> Prius bifariam dici- tur:</p>	<p>1. Origine, vel constituti- one, sic enthymema & syllo- gismus simul sunt, ut omnes species ejusdem generis.</p>

SECTIO. XXVIII.

De Inductione.

Def. **I**nductio est argumentatio procedens à singularibus sufficienter enumeratis ad universale: ut, *Socrates* est rationalis, *Plato* est rationalis, & sic de cæteris: ergo omnis homo est rationalis.

(Argumentatio) genus est in definitione, quam duæ sequuntur differentię.

1. Prior (procedens à singularibus) per
eam

eam enim à syllogismo & enthymemate discernitur, quæ procedunt ab universalibus ad universalia, vel ad singularia: (à singularibus scilicet, sufficienter enumeratis) in omnibus simul collectis in antecedente.

2. Posterior (ad universale) per eam autem discernitur ab exemplo, quòd ab uno singulari procedit ad aliud, & non ad universale.

Notandum, quòd singulare bifariam accipitur.

1. Absolutè, vel individuo, ut *Socrate, Virgilio*.

2. Comparatè, pro minùs universali, s. pro inferiori respectu alicujus superioris, quomodo species alicujus generis possunt dici ejus singularia, ut homo, & brutum animalis, & hoc modo sumitur singulare in definitione inductionis.

Notandum item, quòd universale capitur

1. Indefinitè, ut in hac, homo spirat.

2. Universaliter, ut in hac, omnis homo spirat, & hoc modo intelligitur fieri progressum ad universale in inductione.

Obiect. Argumentatio omnis est motus intellectus, & per consequens inductio: sed intellectus non procedit ex singularibus, cum non cognoscat singularia, cum proprium obiectum intellectus sit universale, ut singulare lepus. 1.

phy.

phys. cap. 3. Ergo inductio non est à singularibus.

Resp. Intellectus consideratur vel

- 1. Per se, & sic solum universalia cognoscit.
- 2. Quatenus unitur cum sensu, & sic cognoscit singularia.

Obiect. In omni argumentatione antecedens debet esse notius consequente: at singulare non est notius suo universali, sed è contra, ut *Arist.* 1. *phys. cap. 1.* docet: ergo non procedit à singularibus.

Resp. Universale, quoad naturam; singulare, quoad nos, notius est.

Notitia duplex:

- 1. Apprehensiva, quâ aliquid quovis modo intelligitur: sic singulare nobis notius quàm universale.
- 2. Demonstrativa, quâ aliquid perfectè cognoscitur: sic universale nobis notius singularibus.

Obiect. In hoc argumento à singularibus ad universalia proceditur: *Socrates* currit, *Plato* currit, & sic de cæteris omnibus hominibus: ergo omnis animus currit: tamen ibi non est bona consequentia.

Resp. Inductio est in quâ arguitur à singularibus non ad quodvis universale, sed eorum singularium quæ adducuntur in antecedente.

SECTIO. XXIX.

De Exemplo.

Def. **E**Xemplum est argumentatio, in quâ ex uno aut quibusdam singularibus alterum probatur, vi alicujus similitudinis in ipsis existentis: ut *Socrates* est rationalis, & *Plato* est rationalis, ergo *Nichomachus* est rationalis.

In quâ definitione partes observantur: nam ponitur (argumentatio) loco generis: duplex autem differentia.

1. Prior (in quâ ex uno aut quibusdam singularibus) nempe in antecedente positis quæ adijcitur ad differentiam Enthymematis & Syllogismi quæ ab universalibus procedunt.

2. Posterior (alterum singulare probatur) i. in consequente inducitur, quæ differentia adijcitur ut discernatur ab inductione, in quâ à singularibus collectis arguitur ad universale.

Tertia pars definitionis (vi alicujus similitudinis in ipsis existentis) quæ ostendit unde vis probationis procedit in exemplo, nimirum propter similitudinem ipsorum singularium, quorum alterum infert, alterum intertur ad se invicem. Sicut autem Enthymema reducitur ad syllogismum, sic exemplum ad inductionem, sed duplici factâ mutatione, alterâ in antecedente, in quâ perfectam oportet esse

namque.

numerationem singularium ; alterâ in consequente, in quâ singulare oportet mutari in universale.

Obiect. Vnum singulare alteri simile, non est notius altero, sed omnis argumentatio procedit à magis noto ad minus notum, ergo exemplum non est argumentatio.

Resp. Singularia considerantur dupliciter, nempe

1. Quoad rem ipsam & materiam, & sic unum singulare non est notius altero.
2. Quoad nos, & sic unum singulare notius altero esse potest, & sic aliud probare potest.

Obiect. Quod rem solum illustrat, id non probat : sed exemplum solum illustrat, ut omnes dicunt Dialectici : ergo non probat, & per consequens non ostendit unum singulare ex altero.

Resp. Exemplum spectatur vel

1. Sub generali ratione argumentationis, quatenus quedam argumentatio est, & sic probat.
2. Sub particulari ratione exempli, quatenus exemplum est & sic illustrat, probat igitur ratione illationis, illustrat ratione similitudinis.

Exempla

Exempla
sunt duplicis
ordinis : alia
enim adhibita
sunt.

1. Ad præcepta intelligenda, & ea solum illustrant.
2. Ad conclusiones inferendas, & ea proculdubio probant, maxima autem pars Dialecticorum diversa hæc exemplorum genera confundentes ex ignorantia, omnia exempla illustrate solummodò, non probare existimant. Hinc clamant, sed fallò, sed impèritè, sine veritate, sine arte. Qui tamen error à communi ore omnium, & aures affecit falso sono, & infecit animos falso sensu. Tantum est aliena lingua nostræ menti præjudicium.

FINIS.

Liber Johannis Clerke
ex dono Guilelmi
Sanjum.

~~Libri Johannis Clerke~~

The owner is a theofe.

Ed: Kenyon.

Liber Thomas